TÜRK SOLU

Yıl : 1
Sayı : 25
7 Mayıs 1968
100 Kuruş

Sayfa 1

Güçbirliği Bozguncuları İhanete Gidiyor

Şehir ve Köy Emekcilerinin Güç Birliğine Katılmaları Sağlanmalıdır

Reşat FUAT

Doğrudan doğruya devrim zamanları dışında, ve Millî Kurtuluş Devrimimizden sonraki ilerici hareketler tarihimizde ilerici hareketlere iyi bir başarı sağlamağa elverişli yeni bir aşama açılmış bulunmaktadır. Henüz başlangıç safhasında bulunmakla birlikte bu olayı büyük bir memnunlukla karşılıyor ve kısa bir zamanda gerekli yönde gerçek gelişimine ulaşacağını umuyoruz. Bu aşamadan neyi kasdettiğimizi TÜRK SOLU okuyucularının kolaylıkla anlamış olacaklarını sanıyoruz. Çünkü TÜRK SOLU daha ilk sayısından itibaren yayınını bu nokta üzerinde toplamış, emperyalizme karşı, emperyalizmin yurd içindeki destekleri, işbirlikcileri derebeyler ve komprador burjuvaziye karşı mücadelede bütün gerçek milliyetcilerin, gerçek demokratların, bütün yurd ve istiklâl severlerin işbirliği etmeleri gerektiği fikrini savunmuştur. Devrimci Kuruluşlar Güçbirliğine 35'i aşkın derneğin katılması, muhakkak ki emperyalizm düşmanlarının, yurt ve istiklâl severlerin, ilerici demokratların, halkdan yana olanların, hangi sosyal sınıf veya zümreye mensup olursa olsun, tümünü sevindirir. Her vatansever Türkün bu olayı şükranla karşılaması kendisi için bir görevdir. Fakat ne yazık ki TÜRK İŞ ve DİSK gibi sendika teşekkülleri kodamanlarının. sosyalist oldukları iddiasını ağızlarından fırsat düştükçe eksik etmeyen dengeci (!) siyasî parti liderlerinin bu harekete yabancı kaldıktan başka etkileri altında bulunanları ya da bulundukları sandıkları kimseleri buna katılmamağa kışkırtmakta, Türkiye'mizin bağımsızlığı, ilerlemesi, refahı bir kelime ile millî kurtuluşu için hararet ve özlemle karşılanmak gereken bu hareketi muhtelif şekillerle sabote etmekte oldukları teessürle müşahede edilmektedir. Güçbirliğine karşı yönelmiş bu çeşit tutumların objektif olarak emperyalizm ve irtica ile işbirliğinden başka bir şey olamayacağını uzun uzun açıklamaya lüzum yok. Yakın dünya tarihinde milletlerarası sosyal demokrasinin faşizme, gericiliğe karşı ortak mücadele cephesi kurmağa yanaşmadıkları ve böyle ortak cephelerin kurulmadığı ülkelerde de faşizmin kuvvetlendiği, idare başına geçtiği bir çok örnekleri ile görülmüştür. Bu çeşit liderlerin nüfuzlarını bu şekilde toplum zararına kullanmaları karşısında bu teşekküllerin namuslu, yurdsever olduklarına zerre kadar şüphe bulunmayan üyelerinin, idarecilerinin başı üstünden uhdelerine düşen görevi benimseyeceklerinden ve üstesinden geleceklerinden eminiz.

Emperyalizme ve yurt içindeki desteği irticaa karşı bu güçbirliği hareketinin henüz başlangıç safhasında bulunduğunu söylemiştik. Yurdumuz ve milletimiz için hayatî önemde olan bu mücadelenin gelişip gerçek başarıya ulaşması için. Türk Devrimci Kuruluşlar Güçbirliğinin sevk ve idaresi altında bu hareketin, onun fiilî muharrik kuvveti olacak şehir ve köy emekçi halkına mal edilmesi, halk yığınlarının bu mücadeleye müzaheret ve fiilî iştiraklerinin sağlanması gerekir... Bu amaca da ulaşılacağına ve yurdumuzun emperyalizmin, işbirlikçileri feodal — komprador zümrelerin, gerici kara kuvvetlerin şerrinden, hem de uzak olmayan bir gelecekte kurtulacağına şüphemiz yoktur.

Hiç Namussuzlar Namuslularla Bir Olurmu?

"Olmazya, tabiî, biri insan, biri hayvan,, (Mehmet AKİF)

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

Sayın İnönü'nün bir güzel sözü vardır. Yanılmıyorsak şöyle der:

«Türkiye'de namuslular, en az namussuzlar kadar cesur olmadıkça hiç bir şey yapılamaz!»

Bugün, yalnız «SOL» un değil, bütün Türk milletinin parolası bu olmalıdır.

«NAMUSSUZLAR» kim? Ve kaç kişi?

1965 yılı basılan «TÜRKİYE'DE KAPİTALİZM» kitabının 176 ıncı sayfasında şu rakam veriliyor?

«... Cumhurbaşkanından polis kabadayısına dek 500 kişicik. Hepsi topu 500 Finans — Kapitalist (fedaisi)... 500 kişiceğiz Yassıada'da güneş banyosuna yassıldılar. «(500 rakamına mim koyalım!)» Gizli ve tehlikeli GANGSTER çetesi (olan) 500 sapığa karşı «KANUN DIŞI» davranışa tenezzül edilmez»... «Şimdi GANGSTER'in eline tabancası teslim edilmeli mi, edilmemeli mi? Bütün mesele orada.»

«NAMUSLULAR» kim? Ve kaç kişi?

30 milyonda 29 milyon 999 bin kişimiz.

Ne var ki, o sayıları binler hanesini geçmiyen «FİNANS — KAPİTALİST» gangsteri görünmez örümcek ağlarıyla:

«Milletin hayatında yapma işsizlik ve pahalılık yaratarak insanlarımızı bir lokma ekmek için birbirlerine düşürüyor. FİNANS — KAPİTALİN bütünü GÜCÜ: kardeşi kardeşe vurduran yabancı casuslarının emrinde borç ve baskı kumpasları kurmaktır.» (A.y.s. 176)

G Ü Ç B İ R L İ Ğ İ demek: Parmakla sayılabilecek bir hiç olan, (ama yeniden «tabancası eline teslim edildiği» için HEP gözükmeyi pek bilen) Gangstere, o 500 FİNANS — KAPİTALİSTE karşı yedisinden yetmişine dek sınfı, zümre, ırk, din, dil, prensip, cins, yaş ayırdı yapılmaksızın, BÜTÜN Türk milletinin kutsal İKİNCİ KUVAYI MİLLİYE SEFERBERLİĞİ demektir.

Bu Güç Birliğinde —sözüm ona «Bilimcil Sosyalizm» bahanesiyle de olsa— yan çizip direnen her KİŞİ ve her ÖRGÜT: İster maskesiz (Eayi «Kafatasçı») olsun, ister maskeli (Tatlısu kurnazı lop «Toplumcu») olsun, Finans — Kapital A J A N I dır... «Hele, onların işleri bitiktir!» (Lenin).

Faşizm ve Emperyalizme Açık İktidarlar ile Amansızca Savaşacağız

29 Nisan Güçbirliği mitinginde, kanunî bir gösteride, polisi kanunsuzluğa iten, devrimcilere copla hunharca saldırtan, eşkiyaları açıkça koruyan AP iktidarına ve İçişleri Bakanına karşı gençlik infial halindedir. Türkiye Millî Talebe Federasyonu bir bildiri yayınlıyarak iktidarın bilerek seçtiği bu kanunsuz durumu sert bir dille protesto etti ve **«Bu durum karşısında gençliğin sokağa düşmesi tarihsel görevidir»** sonucuna varmıştır. Bildiri şöyle devam etmektedir:

«Gençliğin kanıyla tarihe yazdığı 29 Nisan anma töreninde atılan taşlar vurulan sopalar aslında Atatürk'e ve 27 Mayıs devrimlerine karşı yapılmıştır. Türk gençliği, Türk aydını, ulusunun yararlarına ters düşen faşist, geriye dönük, emperyalizme açık iktidarlarla amansızcasına savaşmaya kararlıdır.»

Bu yazı'nın Dr. H. Kıvılcımlı'nın olduğundan emin değilim.

Sayfa = 1 -

başyazı

Fransa'da Bakan Türkiyede Tutuklu

Suphi KARAMAN

1961 Anayasasının 20 nci maddesinde düşünce hürriyetinden bahsedilmektedir. «Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir; düşünce ve kanaatlarını söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir» denilmektedir. 22 nci maddesinde: «Basın hürdür; sansür edilemez», 24 ncü maddesinde: «Kitap ve broşür yayımı izne bağlı tutulamaz; sansür edilemez» denilmektedir. Türkiye demokrasi ile idare edilen bir ülkedir. Rejimin demokrasi olduğunu belirten özelliklerin bir kısmıdır bu Anayasa maddeleri. Fransa da demokrasi ile yönetilen bir ülkedir. Onun da Anayasasında buna benzer hükümler vardır. Fakat son günlerde garip bir şey oldu. Fransa'da Bakan olan bir kimsenin fikirleri, Türkiye'de sansür edildi. Ya Fransa demokrasidir, Türkiye değildir. Ya da Türkiye demokrasidir, Fransa gaflet içindedir. Tarafsız ve objektif bir düşünce başka türlü bir yargıya varamaz.

De Gaulle Fransa'sının Kültür Bakanı Andre Malraux'nun Türkçeye çevrilen Umut isimli romanı bir gün içinde kitapçı dükkânlarının vitrinlerinden kaldırıldı. Andre Malraux, birçok eser vermiş, eserleri çeşitli dillere çevrilmiş ve dünyaca tanınan bir yazardır. Böyle olduğu ve Fransız kültürünün seçkin bir temsilcisi bulunduğu için de Kültür Bakanlığına getirildiği anlaşılıyor. Demokrasinin yerleştiği, fikir özgürlüğü ve insan haklarının egemen bulunduğu ülkelerde kültür düşmanı kişilerin kültür işlerinin başına getirildiği görülmüş şey değildir. Böyle işleri karanlık düşüncelerden yana olan, demokrasiyi üç kâğıtçılık sanan yaratıklar yapar. Andre Malraux'nun sol tandanslı olduğu anlaşılıyor. Çünkü İspanya iç savaşında faşizme karşı savaşmış ve Çin devrimine karışmış. Ama kendi öz yurdu istilâya uğrayınca düşmana karşı direnen millî güçlerin öncülüğünde bulunmuş, Fransız ordusu saflarında yaralanmış. Savaş bitince kimse ona: «Moskova'ya!» diye bağırmamış. Bakan yapmışlar. Sol fikirli eserlerini, sosyalist eğilimli yazılarını baştacı yapmışlar. Fransız millî kütüphanesinde bu eserlere yer verilmiş. Milliyetçi ve oldukça da muhafazakâr bilinen General De Gaulle şimdi onu Kültür Bakanı yapmış.

Fransa'daki demokrasiden, özgürlük düzeninden hele fikir özgürlüğünden kimse şüphe edemez. De Gaulle Fransa'sının gaflet içerisinde bulunmadığı da, son yıllarda, gerek dış politikadaki davranışları ve gerekse yerinde ekonomik ve malî tedbirleri ile gün ışığına çıkmıştır. Öyleyse... Evet öyleyse? Fransa demokrasi olduğuna ve gaflet içinde de bulunmadığına göre? Fransa'da Bakan olan bir kimsenin baş tacı edilen kitabı Türkiye'de yasaklandığına ve toplattırıldığına, göre? Sonuç ortada. Diyalektik mantıkla değil, biçimsel mantıkla Türkiye'nin demokrasi olmadığı meydana çıkıyor. Yazımızın baş kısmında: «Fransa'da Bakan olan bir kimsenin fikirleri Türkiye'de sansür edildi. Ya Fransa demokrasidir, Türkiye değildir. Ya da Türkiye demokrasidir, Fransa gaflet içindedir.» demiştik. Fransa demokrasi olduğuna ve gaflet içinde de bulunmadığına göre iki yönlü bir matematik denklemin çözümünde Türkiye'nin demokrasi olmadığı açık ve seçik ortaya çıkıyor.

Oysa, Anayasanın 2 nci maddesine göre: Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına dayanan millî, DEMOKRATİK, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir. 150 senedir hürriyet mücadelesi verilen Türkiye'de rejimin demokratik olmadığını farzetmek veya böyle bir eyleme yönelmek kimsenin haddi değildir. Kitaplarda, yasalarda, Anayasada rejim demokrasidir. Kürsülerde meydanlarda köyde ve kentte rejimin ismi demokrasidir. Sıkışıp millî iradeye iltica edilince rejimin adı yine demokrasidir. Ama fikir özgürlüğü söz konusu olunca, halkın yararına ekonomik ve sosyal uyanıştan söz edilince bunların demokrasinin vazgeçilmez unsurları olduğu hemen unutulur. O zaman çıkarlarının bozulacağından korkan egemen sınıflar karanlığı tercih ederler. Karanlığı uyanışın üzerine bir örtü olarak çekerler. Bilirler ki, karanlıkta hiç birşey filiz vermez. Bunu sağlamak için yasaları ters olarak işletirler. Ve de Fransa'da bakan olan kimseleri Türkiye'de tutuklarlar.

Andre Malraux'ya geçmiş olsun. İyi ki, Türkiye'de doğmamıştır, Türk vatandaşı değildir. Hiçbir yönetici onun çağ sorumluluğunu duyan düşünürlüğüne, emsalsiz yazarlık kabiliyetine değer vermiyecekti. Millî kütüphanelerde sayısız eserleri yerlerini alsa da, kitapları pek çok yabancı dillere çevrilse de yine ona insafsızca ve hayasızca «Moskovaya!» diye bağıracaklardı. Hukukçu bile olsa idi «Sosyalist Türkiye» yazarı Akçaabat yargıcı Ali Faik Cihan gibi 141 ve 142 nci maddelerin pençesinden kendisini kurtaramıyacaktı. Bu koşullar altında bakan olmayı rüyasında bile göremezdi. Burada aydın kişilerin yurdun temel sorunları üzerine eğilip çalışmaları şiddetli yasaklarla, insanlık onuruna yakışmaz saldırılarla ve de polis zoru ile engellenmektedir. Çünkü burada köy ve şehir arasında, gericilik ve hurafenin mal ve emekle mübadelesi gizlenmek istenmektedir. Mal ve emek şehirlere akarken gericilik ve hurafe köye götürülmektedir. Çünkü burada yabancı kapitalizminin sömürücü emperyalizme dönüşümünden yararlanan yerli işbirlikçilerinin marifetleri saklanmak istenmektedir. Burada Anayasa demokratiktir. Fakat demokrasi uygulaması egemen sınıfların yararına yapılmaktadır.

Demokrasi halkın yararına işlediği gün Türkiye'de Malraux gibilerin bakan yapılacağı mutlu bir ülke olacaktır.

Olaylar - Olaylar

Öğrenci Kuruluşlarının Ortak Bildirisi

Devrimci Kuruluşlar Güçbirliği tarafından hazırlanan 29 nisan anma törenindeki kanlı olayların hesabını soran gençlik kuruluşları, geçen hafta, ortak bir bildiri yayınlamışlardır.

TMGT, TMTF, FKF. Ankara Üniversitesi Yüksek Okullar Birliği, Ankara Üniversitesi Talebe Birliği, ODTÜ. Öğrenci Birliği ve Hacettepe Üniversitesi Öğrenci Birliğinin imzaladığı bildiri şöyledir :

Meşrû ve kanunî bir toplantı olan 29 Nisan anma töreni emperyalistlerin yurdumuzdaki ortakları tarafından bes lenen ve tahrik edilen ve maalesef hepimizin candan bağlı olduğumuz milliyetçiliğin kisvesi altına saklanan gerici ve ümmetçi saldırganlar tarafından dağıtılmak istenmiştir.

Polisin saldırganları koruması ve saldırıyı önlememesi karşısında, polisin görev yapmasına engel olmak gibi, hiç bir maksat taşımazken, bağımsız ve demokratik Türkiye için savaşan gençlik, meşrû müdafaa durumunda kalmış ve kahredici sillesini saldırganlara vurmuştur.

Türk halkının bağımsızlık mücadelesine karşı saldırışlarını girişti̇ği bu kanun dışı hareketler, polis tarafından önlenmediği ve müsamaha gördüğü sürece meşrû müdafaa durumunda kalacak olan devrimci gençlik, kendi güvenliğini, kendi gücü ile sağlayacaktır. Bu güce sahip olduğunu, son olaylarda ispat etmiştir.

Görevi meşrû ve kanunî toplantıyı korumak olan polis, görevini yapmamış, Amerikan uşağı saldırganları himaye etmiş, hattâ zaman zaman onlarla birlikte devrimci gençliğe ve halka saldırmıştır.

Polis, Aziz Nesin'in konuşması sırasında copla saldırarak toplantıyı dağıtmaya teşebbüs etmiş, Türk polisine karşı duyulan güvenin bir ifadesi olarak, polis karakolundan aldığımız cereyanı kesmiş, toplantıyı sabote etmek istemiştir.

Öğrencilikle ilgisi olmayan çapulcuların kanunsuz «karşı miting» yapmalarına göz yummuştur. Soruyoruz: Em peryalist uşağı hurafeci çapulcuların kullandıkları megafonun polise ait olduğu doğru mudur?»

Emniyet kuvvetlerinin tarafsızlığına olan güven zedelenmiş, 27 Mayıs Anayasasının getirdiği fikir ve toplantı öz gürlükleri ihlâl edilmiştir.

Bütün Cumhuriyet kurumlarını ve Anayasanın teminat müesseselėrini göreve çağırıyoruz.

TMGT	TMTF	FKF
AÜYOB	AÜTB	AÜÖB
	ODTÜÖB.	

Yargıç Savcıya Bile Söz Hakkı Vermedi

Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ü protesto ettikleri iddiasıyla yargılanan üniversite öğrencileri 3 üncü Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan tahliye itirazı üzerine mahkeme öğrencileri tahliye etmiştir.

3/5/1968 tarihinde tutuksuz olarak yapılan yargılamada yargıç tekrar savcı ve sanık vekilleri tarafından reddedilmiştir.

Duruşma polis kordonu altında yapılmış, sanık vekilleri ile yargıç arasında tartışma olmuştur. Duruşmaya ilgililerden başka kimsenin girmeyeceği yasağı olmasına rağmen MTTB ye bağlı öğrenciler duruşma salonunu doldurmuşlardır. Hattâ avukatlar itirazlarını yaparken MTTB li bir öğrenci avukatlara «Susun be» diye bağırmıştır. Polis âmirinin bu öğrencileri duruşma salonuna alması diğer öğrencilerin dikkatinden kaçmamıştır.

Duruşmada yargıç son kararı okumadan önce savcı mütelâasını belirtmek için ayağa kalkmış fakat yargıç savcıya söz hakkı vermemiştir. Bunun üzerine avukatlarla yargıç arasında usulsüzlük yüzünden tartışma büyümüştür.

Bu tartışma içinde yargıç kararı okumuştur. Karar 6 ay hapis cezası ve 650 T.L. ağır para cezasıdır. Öğrenciler kararı temyiz etmişlerdir. Kararda sonra üniversiteye gelen sanık öğrenciler arkadaşları tarafından karşılanmışlardır.

Gecekondu Mahallesinde Açık Oturum

Devrimci eylemin halka maledilmesi yolunda, öteden beri yapılan ve çoğu sözde kalan çabalara, Âşıklar Derneği ilginç bir karşılık verdi. Bu ilginç karşılık, geçen hafta pazar günü, Ankara'nın Tuzluçayır gecekondu mahallelerinde düzenlenen bir açık oturumdu.

«Lâiklik ve devletin mezhepler karşısında tarafsız olması ilkesi» konu sundaki açık oturum, gecekondu semtinde bir açıkhava sinemasında yapıldı. Oturuma konuşmacı olarak Suphi Karaman, Sencer Güneşsoy, Kadri Kaplan ve FKF Genel Başkanı Doğu Perinçek katılmıştı.

Ahmet Say'ın yönettiği oturumda konuşmacılar, Âşıklar Derneğinin üyesi ve sempatizanı 300 kadar gecekondu luya, Anayasamızdan bazı bölümler okuyarak, lâiklik ilkesini açıkladılar ve devletin mezhepler karşısında taraf sız olması gerektiğini belirttiler.

İlgiyle izlenen bu konuşmalar üzerine halk, oturumculara sözlü ve yazılı olarak yüzlerce soru yöneltti. Bu sorularda yöneticilerin ve devleti tem sil eden yetkililerin vicdan hürriyetine yürekten saygı duymadığı ve tarafsız kalınmadığı örneklerle belirtiliyordu. Sorulara cevap veren ve her cümlesi alkışlarla kesilen Suphi Karaman, şunları söyledi:

«Evet arkadaşlar! söylediklerinize doğrudur. Sizin belirttiğiniz misallere ben de şu anda, şurada gördüklerimi ekliyeyim: Eğer biz, bu açık oturumu Tuzluçayır sinemasında değil de, Ankara Sanatseverler Derneğinde yapsaydık, kapının önüne ne yüzlerce polis birikir ve ne de siyasî polis, burada olduğu gibi konuşmalarımızı teype alırdı. Ama bütün bu baskılar, bize vız gelir! Biz ihtilâlden geldik!»

Revizyonistler İşçiyi ve Gençliği Daha Fazla Aldatamıyacaklar

Son Alman seçimlerinde genç Faşist Partisi (N.P.D.) oyların 9,8 % ini alarak beklenmedik bir başarı sağlarken Sosyal Demokrat Parti gerilemiştir.

Başbakan Kiesinger bu sonuçları köylülerin geçici ekonomik bunalımı ile ilgili görmektedir. Kendisi Hitler rejimi ile ilişkileri olan bir kişi olarak genç faşistlere karşı çıkamamaktadır.

Sosyal demokrat çevrelere göre, Springer basın grubunun, gençlerle polisin çarpışmasını bir anarşi ve yıkıcı ihtilâl teşebbüsü olarak göstermesi sonucu yaratılan korku havası faşistlere yaramıştır.

Ancak işin özü çok daha derindir.

Batı Almanya Sosyal Demokrat Partisinin sosyalizme ihaneti, bilimsel sosyalizme dayanan eski programını değiştirmesi gençlerde ve işçilerde partiye karşı bir tepki yaratmıştır, böylece parti en doğal desteğinden yoksun kalmıştır.

Kendi partileri kalmayan faşist kanunlar yüzünden parti kuramıyan sosyalist gençler ve işçiler artık sadece göstermelik bir anlam taşıyan ve köklü bir değişimi ve devrimi yozlaştıran seçim mücadelesinden soğumuşlar ve direkt eylem ve uyarma yolunu seçmişlerdir.

Springer basının bu ortamda büsbütün korktuğu ve aldattığı orta sınıflar faşistlerin ağına bir dereceye kadar takılmışlardır.

Ünlü bir geçmişi olan Alman işçi sınıfı ve gençliği ergeç kapitalizm uşağı sosyal demokratları eleyecek ve kendi örgütünü kurabilecektir. Bu gelişimde S.D.S. gençlik örgütünün önemli bir rolü olabilir.

Silâh Satmak Kârlı İştir

İsrail orduşu için Fransız Dassault firması kısa menzilli füzeler tecrübe etmektedir. Yarım tonluk atom başlıkları taşıyabilecek güçte olan ve 500 kilometrelik menzilleri bulunan bu MD—660 tipi füzeler bütün Arap ülkelerini ateş sahaları içine alabildiği gibi Adana, İskenderun şehirlerimizi bile dövebilecek güçtedir. Daha kötüsü Arap memleketlerine atılacak böyle bombalar ve onların radyo aktif döküntüleri topraklarımızı da tehdit etmektedir.

New-York Times'de çıkan bu haberi Dassault firması derhal yalanlamıştır.

Fransız Mirag—5 uçaklarının İsrail'e satışını engelleyen çevrelerin MD—660 füzelerinin satışını yasaklatabilecek bir ortam yaratmasından Fransız firmasının çekinmesi bu tekzibe sebep olabilir.

İşin bir ucu silâh ticareti yapan Amerikan ve Avrupa şirketlerinin rekabetine, bu firmaların birbirini baltalama gayretlerine dayanmaktadır.

Edebi ve Felsefi Bir Çok Eserler Yasaklandı

le monde

Çev: Arto ALTIPARMAK

André Malraux'nun geçenlerde Türk çeye çevrilen «Umut» u, önceki hafta İstanbul 4. Sulh Ceza Mahkemesinin kararıyla yasaklanmıştır. Yasaklamanın gerekçesi «Romanın komünist propagandası yaptığının sabit olmasıdır.»

Bunun gibi bir karar Türkiye'de ilk defa verilmemektedir. İki yıl önce de François — Emile Babeuf'ün yazıları aynı gerekçeyle cezalandırılmıştı. Çeviriyi yapan gazeteci ise yedi yıl hapse mahkûm olmuş daha sonra bir aftan yararlanarak kurtulabilmişti (1).

Bu hükümlerin kanuni dayanağı Türk Ceza Kanununun, komünist veya faşist, genellikle bütün «aşırı» bilinen fikirlerin yazılmasını yasaklayan, 142. maddesidir. Mussolini kanun larından mülhem bu maddenin çağdaşı karakteri, Türkiye'de ancak 1960 tan bu yana tanınıp gelişen düşünme özgürlüğü ortamıyla apaçık çatışmaktadır. Çeşitli fikir akımlarını yansıtan geniş ölçüde neşriyat yapılmış ve her türlü temayülün temsilcisi dernekler kurulmuştur. Öyle gösteriyor ki, Türk kamuoyu ülkenin siyasi, iktisadî ve sosyal problemlerini anlamak ve tartışmak istemektedir.

Bu özgürlük havası içinde, siyasi ve ideolojik ecnebi eserlerin çevirileri şaşılacak bir hızla artmaktadır.

Bugün gezici sahafların sergilerinde bile Marxist eserlerin çevirilerini görmek kabildir. Fakat zaman zaman Türk mahkemeleri bu tanınmış yazarlardan birisinin yazılarında komünist propagandası yaptığını keşfetmektedir. O zaman suçlanan eserin çevirmeni tutuklanıp adalete teslim edilmekte ve çoğu kez cezalandırılmaktadır. Ve bir taraftan da başka Marxist yayınlar kitapçı vitrinlerini doldurmaya devam etmektedir.

Bağımsız Cumhuriyet gazetesi Pazar günkü başyazısında 142. maddenin antidemokratik mahiyeti üzerinde durmakta ve André Malraux'nun ünlü eserinin yasaklanmasına teessüf etmektedir: «André Malraux bugün yalnız edebî değil, aynı zamanda politik önemi olan bir kişidir. Fransa'nın Kültür Bakanı, General De Gaulle'ün baş danışmanıdır».

(1) Son aylarda Türk mahkemeleri John Steinbeck, Nikos Kazancakis, Nâzım Hikmet, Lenin, Mao Çe — Tung, «Che» Guevara, Plekhanov, Politzer, Henri Lefebure'in bazı eserlerini kara listeye almışlardır. Nâzım Hikmet'in kendi şiirlerini, bizzat Fransızca olarak doldurduğu plâkla Aram Haçadur yan'ın bir plâğı «Tehlikeli» görülerek satıştan men edilmiştir. Bu «Hinoğlu hinlere karşı savaşmanın en önemli kurbanı, çok yorucu geçen mahkeme esnasında bir kalp krizi sonucu ölen, Nâzım Hikmet'in «Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim» adlı eserini yayınladığı için itham edilen, editör Mehmet Ali Ermiş'tir.

İmece Dergisi Sorumlu Müdürü Tutuklandı

Yıllardan beri devrimci öğretmenlerin desteğiyle çıkan «İmece» Dergisinin sahibi ve sorumlu Yazışleri Müdürü Hamza Soydaş, A. Ziya imzasıyle dergide yayınlanan «Bozuk Düzen» adlı şiirden ötürü tutuklanmış sonra da serbest bırakılmıştır. Fikir suçlarına karşı kovuşturmaların sayısında DP devrinde dahi görülmiyen bir artış vardır. Ama «Fikir, zincir kabul etmez.»

"Tam Bağımsız Gerçekten Demokratik Türkiye İçin,,

29 NİSAN MİTİNGİ

29 Nisan günü Türkiye'nin kalbi başkentin Zafer meydanında, onbinlerce devrimci o gün Atatürk'ün heykelinin süslediği meydanda «tanı bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye için», emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı Devrimci Güçbirliğini gerçekleştirmeye ant içti.

Demirel'in polisleri de takviyeli olarak oradaydılar. Sükan'dan aldıkları emir asayişi korumak değil bozmaktı. Kanunî mitingi baltalayacaklardı. Polis bu kez de AP.lilerin örgütlendirdiği bir avuç faşist saldırıcı ile işbirliği durumunda idi. Ama umduklarının tam tersini elde ettiler. Bir yandan bir Aziz Nesin'in, bir İlhan Selçuk'un, bir Kadri Kaplan'ın, hemen her cümlesi binlerce hançerede yankı bulurken, öte yandan, devrimciler Zafer meydanını faşist saldırılara karşı kahramanca savunuyorlardı. Öyle ki, bu 29 Nisan, 1960 yılı Nisanından hiç de geri kalmadı. Miting son yılların en başarılı, en anlamlı gösterisi olabildi.

Zafer meydanından ayrılanların kıvılcımlanan nemli gözleri inanç ve güven ifade eden bakışları bunun kanıtı idi.

Bu 29 Nisan sadece sekiz yıl öncekinin yankısı olmakla kalmadı. Bu yıl yeni bir ses yükseliyordu miting alanından: «Tam bağımsız Türkiye!» «Gerçekten demokratik Türkiye» 27 Mayıstan bu yana Türkiye'nin meseleleri deşilmiş ve bu sloganlar artık gerçek anlamlarını almışlardı. Tam bağımsız Türkiye; NATO dışında, yabancı üslerden arınmış, emperyalist sömürüye son veren bir Türkiye demekti. Gerçekten demokratik Türkiye, yüz karası derebeylik düzeni kalıntılarını silip süpürmüş, bütün Türkleri, özgür vatandaşlar topluluğu anlamında ulus payesine ulaştırmış, her türlü sömürüye son veren emekçiden yana düzenin kuruluşuna girişme koşullarının yaratıldığı bir Türkiye demekti. Ve bu mutlaka gerçekleşecekti. Türkiye, mutlaka bağımsız ve demokratik olacaktı.

Gençliğin ağzında şu türkü vardı:
«Toplarıyla tanklarıyla gelseler dahi
Bağımsız olacak Türk'ün ülkesi.»

29 Nisan günü, en derin anlamda yurt sevgisiyle genç yüreklerden yükselip Ankara'nın göklerini çınlatan gür ses, Türkiyenin en ücra köylerinde bile yankı uyandıracak güçtedir. Bu ses tüm Türk ulusunun en kutsal dileğini yansıtır ve hiçbir kuvvet, ne Sükan'ın polisleri, ne düzenledikleri faşist saldırılar, ne de küçük politikacıların kundaklamaları bu sesi boğamıyacaktır.

Türkiye'nin bağımlı geri bir ülke olarak kalmasında sınıf çıkarı olan bir avuç işbirlikçi dışında tüm Türk ulusunu gerçekten temsil eden güçler, devrimciler Güçbirliği saflarında yerlerini alacaklardır.

Polis devrimci gence karşı.
— 27 Mayıs 1960 unutuldu —

29 Nisan Mitinginden bir Konuşma

ÖMER ÖZERTURGUT
FKF Genel Sekreteri

Dünya tarihinde ilk defa kurtuluş savaşı veren, mazlum milletlerin uyanışına bayrak olan Türk halkı,

Bağımsızlıktan, özgürlükten yana devrimci gençlik. Selâm sana. 29 Nisan 1960 gençlik hareketi, emperyalistler ve onların işbirlikçilerine ve onların zorbalıklarına, faşizme karşı savaştır.

Bugün Türkiye mazlum milletlerin baş düşmanı Amerikan emperyalizminin sömürü alanıdır. Mustafa Kemal'in önderliğinde halkımız kan dökerek kurtuluş savaşı verdi. Ama, toprak ağalığı ve emperyalizm İkinci Dünya Savaşından sonra sinsice ve kalleşçe yurdumuza girdiğinden, bugün ikinci kurtuluş savaşı vermek durumundayız.

1947 de Marşal yardımı ile başladı iş. Sonra madenlere, petrole el attılar.

Tüm doğal kaynaklarımıza, giderek ekonomimize hâkim oldular.

Arkasından bağımsızlığımıza gölge düşüren, asıl amacı Amerikan emperyalizminin Ortadoğudaki çıkarlarını korumak olan, NATO ve İKİLİ ANTLAŞMALAR imzalandı.

Ordumuz NATO emrine verildi.

Kardeşler,

TÜRKİYE geri bırakılmış bir ülkedir. Biz bu fakir halkın verdiği vergilerle okuyan, onun emeğiyle geçinen gençleriz. Ne olduğumuzu bilelim.

Bilelim ki, bugün Amerikan emperyalizmi dünyanın ve Türkiye'nin baş düşmanıdır.

Amerikan emperyalizmini yurda sokanlar kendi sınıf çıkarları için onunla işbirliği eden kompradorlar ve Amerikancı bürokratlardır. Derebeylik kalıntısı ağalar da bunlarla işbirliği halindedir.

Toprak, kara saban düzeyinde bir üretim biçimi ile işlenmektedir. Kalkınmamız için temel şart olan toprak reformu yapılamamakta ve sanayi kurulamamaktadır, kurulamaz da.

Türkiye'de sanayi kuracak kadar sermaye birikimi yoktur ve aslında sermayenin çıkarı da sanayi kurmak değil, montaj gibi yollarla yoksul halkımızı sömürmektir. Ağaların çıkarı da toprak reformu yapmak değildir elbet.

Bu temel üzerinde emperyalistler kültürümüze de el attılar. Gençliğin kendi çıkarlarına göre yetişmesi için millî eğitimi baltaladılar. Köy enstitülerini kapatanlar yine bunlardır.

Ama tarih boyu gençlik bütünüyle olmasa da daima ilerici hareketler yapmıştır. Devrimci geleneği vardır. Bugün de gençliğin yeri Amerikan emperyalizmi ve yerli ortakları kompradorlar, Amerikancı bürokratlar yanında olmak değil, bu sınıflara karşı halkımızın yanında ve onun uyanışını hızlandırmaktır.

Bu gençliğin görevi emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye için savaşmaktır.

Aydınların görevi geri bırakılmış ülkelerde bu bakımdan çok büyüktür. Ve kutsal bir görevdir.

Biz bu görevi mutlaka yerine getireceğiz. Türk halkının uyanışını hızlandıracağız.

Kahrolası Amerikan emperyalistlerini yurdumuzdan kovacağız.

Bağımsızlığımıza gölge düşüren NATO ve ikili ANLAŞMALARI mutlaka feshedeceğiz.

Ve emperyalizm çökecektir.

Emeğin egemenliği yakındır.

Kahrolsun Amerikan emperyalizmi ve onun işbirlikçileri.

Yaşasın emperyalizmle dövüşen dünya halkları.

Yaşasın emekçi halkımız.

Yaşasın bağımsızlıktan, özgürlükten, eşitlikten yana gençlik.

Ne mutlu yarının bağımsız ve emekten yana Türkiyesini kuranlara.

Ne Dediler

KADRİ KAPLAN (Devrimciler Güçbirliği İcra Komitesi Başkanı) — Devrimciler Güçbirliği tam bağımsız ve gerçekten demokratik güçlü Türkiye'nin ve sıhhatli Türk toplumunun yaratıcısı olacaktır. 29 Nisan 1968, başarımızın ilk delilidir. Polisin taraf tutması, gericileri korunması, bizi yolumuzdan alıkoyamaz. Türkiye'nin dört bir bucağından, güçbirliğine katılma teklifleri alıyoruz. Bunların hepsini değerlendireceğiz.

DOĞU PERİNÇEK (FKF Genel Başkanı ve Güçbirliği İcra Komitesi Üyesi) — 29 Nisan 1968 günü kazandığımız tecrübelerden bundan sonra yararlanacağız. Miting başarılı olmuştur.

İLHAMİ SOYSAL (Akşam Gazetesi Yazarı) — Bazı sol sekter çevrelerin devrimciler Güçbirliğinden kendilerini tecrit etmesi ve güçbirliğini baltalaması karşısında, onları güçbirliğine bir daha çağırıyoruz. Günah bizden gitsin...

SENCER GÜNEŞSOY (TMTF Genel Başkanı) — Halkın ve tüm devrimcilerin mitingimize gösterdiği büyük ilgi, şiarlarımızın doğru ve bizim doğru yolda olduğumuzu gösterir.

HÜSEYİN ÇIRAKMAN (Halk Şairi) — Devrimciler güçbirliğinde Âşıklar Derneğinin bulunması ve biz âşıkları seven yüzbinlerce vatandaşımızın güçbirliğine ilgi göstermesi beni çok mutlu yaptı. Devrimciler güçbirliğine candan inanıyorum ve bu konuda şiirler yazıyorum.

ATALAY (FKF Militanlarından biri) — 29 Nisan 1968 den önce bana «mitinge katılalım mı?» diye sorsalardı, «katılmıyalım» derdim. Şimdiyse katılmaktan büyük memnuniyet duyuyorum.

Amerika Birleşik Devletlerinde Başlıca Zenci Teşkilatları

Amerika Birleşik Devletlerinde üye adetleri ve genel siyasetlerine göre, başlıca zenci teşkilâtları şunlardır :

National Association For The Advancement Of Colored People (NAACP) :

1909 yılında kurulan bu cemiyetin 450 bin üyesi vardır. En eski ve en çok taraftarı olan zenci topluluğudur. Başkanı Roy Wilkins ve genel sekreteri de Charles Evers'dir. 1950 - 1960 yılları arasında yoğun bir faaliyet gösteren bu cemiyet. Amerika Birleşik Devletlerinde yaşıyan zencilere müsavi siyasî ve sosyal haklar temin edecek kanunî reformlar için mücadele etmektedir.

Bugün, zenci mücahitlerin çoğu tarafından gerici (reaksiyoner) addedilmektedir.

THE NATİONAL URBAN LEAGUE :

1910 yılında kurulan bu cemiyetin üye adedi nispeten azdır. Gayesi, sosyal hizmette bulunmaktır. Zenci konusunun iktisadî yönü üzerinde durmaktadır. Başkanı Whitney Young'tur.

THE SOUTHERN CHRİSTİAN LEADERSHİP CONFERANCE (SCLC) :

Güney eyaletleri papazlarını bir araya toplayan bu cemiyetin canlanmasına ve geniş bir faaliyet göstermesine Dr. Martin Luther King çok çalışmıştır.

Şiddet aleyhtarı olan King, hükümet üzerine tazyik icra etmek için, sivil itaatsizlik tavsiye etmektedir. Faaliyetini kuzey eyaletlerine de yaymağa muvaffak olan cemiyet, bu arada papaz King vasıtasiyle zencilerin bazı sosyal hak ve mesken dâvalarının halli için yürüyüşler tertip etmiştir.

Mahallî işlere ve bu arada sendika işlerine de müdahale eden cemiyet, bilvasıta, geçen perşembe günü Dr. King'in ölümü ile neticelenen Memphis suikastine sebep olmuştur. Son zamanlarda SCLC ve King, Vietnam harbi aleyhtarı olduklarını ilân etmişlerdir.

THE CONGRESS OF RACİAL EQUALİTY (CORE) :

Zenci avukat Floyd Mc Kissick'in başkanlık ettiği bu cemiyet, ırk müsavatı için çalışmakta ve beyazlar ile her türlü işbirliğini reddetmektedir. «Şiddet aleyhtarı» felsefesinin modası geçmiş bir akide olarak telâkki etmektedir.

Core başkanlığına seçilen Rap Brown, şimdi hapistedir.

THE STUDENT NON - VİOLENT COORDİNATİNG COMMİTTEE (SNCC) :

Daha fazla Snick rumuzu ile tanınan bu cemiyetin başında, Stokely Carmichael bulunmaktadır.

«Core» gibi «Snick» de beyazların birliğe kabulünü reddetmekte ve şiddet politikası tavsiye etmektedir.

BLACK MUSLİMS
Siyah Müslümanlar) :

Bu dine bağlı 80 cemiyet mevcuttur. Bunların başında, kendini peygamber ilân eden Elijah Muhammad bulunmaktadır. İsimlerinden başka, müslümanlığın hiçbir akidesini bilmeyen bu Müslümanlar, acayip esvaplar giymektedirler.

Amerika Birleşik Devletleri toprakları içersinde bir zenci devletin kurulması için çalışan cemiyetin üye adedi 10 ile 15 bin arasındadır.

LE MONDE

Le Monde gazetesinin 29 Nisan mitingi ile ilgili yorumunu ilginç bulduğumuz için yayınlıyoruz.

Son yılların en kanlı mitinglerinden biri pazartesi öğleden sonra Ankara'nın merkezinde yapıldı. Bir tarafta aşırı sağ unsurlarının, diğer tarafta soleu partizanların yer aldığı meydan savaşının bilânçosu, 15'i hükümet kuvvetlerinden olmak üzere 45 yaralıdır. 75 kişi de tutuklanmıştır. Mitingi sol partizanlar 8 yıl önce 28 ve 29 Nisan 1960 da İstanbul ve Ankara'da üniversite gençliğinin Menderes rejimine karşı ayaklanmasını kutlamak için düzenlemişlerdir.

Miting, 20 gün önce öğrenci ve öğretmen dernekleriyle, işçi sendikalarınca kurulan, amacı «irticaa, emperyalizmin sömürüsüne ve kapitalist düzene karşı savaşmak» olan, Devrimci Güçbirliği tarafından organize edilmiştir.

Mitinge katılanlar, aşırı sağcı basının «komünistleri ezmeğe» çağırdığı unsurların, hücumuna uğramışlardır. Aynı unsurlar 25 Martta Ankara'da, Parlâmentodaki kanlı kavgayı protesto etmek amaciyle düzenlenen mitingi baltalamış ve kanlı olaylara sebebiyet vermişlerdi. Pazartesi günü saldırıcılar AP li gençlerin şeriatçı kanadı ve Albay Türkeş'in CKMP sine mensupturlar.

Türk kamu oyunun geniş cepheler halinde kutuplaşması Türkiye'de hüküm süren ekonomik ve sosyal derin problemlerin bir sonucu şeklinde açıklanmaktadır. Seçim sonucu üzerinde önemli bir etkisi olan «şeriatçı aşırı sağ» ın kuvvetlenmesi Demirel hükümetini de fazla hoşnut etmemektedir. Şeriatçıların kuvvetlenmesi daha çok Anadoluda egemen olan ortaçağ kalıntısı sosyo-ekonomik düzenin bir sonucudur. Bazı Türk sosyologlarına göre bu hareket toprak ağaları ve eşraf tarafından desteklenip finanse edilmektedir.

İrticaın politik bir başarı kazanması söz konusu değildir. Çünkü, feodal güçlerin ve iş çevrelerinin sayesinde iktidara gelen AP iş çevrelerini (ve özellikle sanayicileri) tutmaktadır. Antikomünist sloganlarla harekete geçirilen aşırı cağ Bay Demirel'e de karşı olmakla rilen aşırı sağ Bay Demirel'e de karşı olmakla için ehven-i şer bulmaktadır.

ŞEMDİNLİ AŞİRETLERİNDE ÜRETİM İLİŞKİLERİ

ÜRETİM ARAÇLARI MÜLKİYETİ

Mîrler döneminde, toprağa, Mîr, aşiret reisleri ve aşiret üyeleri sahip bulunuyordu; yalnız Mîrlerin ve aşiret reislerinin toprakları daha genişti, ve aşiret üyelerinden bir kısmının toprağı yoktu. Toprak, köy ve aşiret birliğinin ortak mülkiyetinde değildi Fakat, toprağın işgal ve kullanma hakkını elinde bulunduran aileler, Mîr istediği zaman bu toprakları terk ederek Mîrin emrine bırakıyorlardı.

Şeyhler zamanında, toprak mülkiyeti aynı şekilde kalıyor; yalnız toprak şeyhlerin mülkiyetinde toplanırken, aşiret üyelerinin çoğu topraksız kalıyordu. Sadate Nehri ailesi mensupları, toprağı o güne kadar işgal etmiş olan ailelerden satın alarak mülk edindiğine göre, şahıslar, aşiret törelerine göre, toprağın gerçek sahipleri olarak kabul edilmiştir.

Bugün ise, önce tapu memuru bulunmayan bir ülkede, hazine adına kurulan bir komisyon tapusuz toprakları tespit ederek, hazinenin mülkiyetine geçirmiş bulunuyor.

Toprak gibi, çift hayvanı, tezgâh vs. gibi diğer üretim araçları da şahısların mülkiyetindedir. Şeyh Muhammed Sıddık zamanında, kendi toprağında çalışanların öküz, tezgâh ve tohum gibi üretim araçları ihtiyacını Muhammed Sıddık karşılıyordu, bugün de aşiret reislerinin bazıları, kendi topraklarında çalışanların tohumu ve tezgâhlarını vermektedir.

Bunların dışında, gerek Mîler zamanında, gerek şeyhler zamanında koyunları, ve diğer hayvanların mülkiyeti şahısların mülkiyetinde idi; kadınların ve erkeklerin yaptıkları el işleri üretim araçları tamamen şahısların mülkiyetinde idi.

İŞ — BÖLÜMÜ

Doğal İş — Bölümü: Doğal iş — bölümü, kadın ile erkek arasındaki iş -- bölümüdür. Şemdinli aşiretlerinde kadın ile erkek arasında iş — bölümü vardır. Fakat bu iş — bölümü, tam gelişmiş halde değildir. Zamanına ve yerine göre, kadın, erkeğe, işinde yardımcı olmaktadır.

Sosyal İş — Bölümü: Sosyal iş — bölümü, özellikle köy ile kasaba, Şeyhler döneminde, gelişmeye başlarken, bu dönemi takip eden siyasî ve askerî olaylar yüzünden nüfusun azalması, halkın yeniden fakirleşmeyi zanaatçılığın kaybolmasiyle birlikte geriliyor. Yâni bugün Şemdinli aşiretlerinde, tarım ve zanaat ayrı ayrı insanlar tarafından yapılmamakta, ve ilk büyük sosyal iş — bölümü meydana gelmeye başlarken kaybolmuş bulunmaktadır. Genellikle, üreticiler, kendi ürünlerini satmakta ve şeyhler döneminde gelişmiş olan ticaret gerilemiş bulunmaktadır.

Tarımsal meta üretimi, ustalaşmış zanaatçılıktan, iş — bölümü bakımından farklılık gösterir:

a) Aşiretlerde meta üretilmekle birlikte, üretim, üretim birimi olan aile içinde yapılır; aile ünitesinde sadece meta üretilmemekte, aynı zamanda ailenin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak kendi tüketimleri için de üretimde bulunmaktadır.

b) Meta üretiminde gerek aile içinde, gerek köy ve gerek aşiret içinde iş — bölümü gelişmemiştir. Yeni meta olarak üretilen koyun ve tütün, bütün aşiretlerde, bütün köylerde ve her evde üretilir. Ayrıca, evin bütün üyeleri, koyun ve tütün üretiminde çeşitli görevler yüklenirler.

Bu bakımdan tarımsal meta üretiminde, zanaatçılıkta olduğu gibi bağımsız ve bireysel emek değil, aile üyelerinin ortak emeği vardır.

SOSYAL TABAKALAR VE SINIFLAR

Şemdinli aşiretlerinde sınıflar, hem sosyal tabakalar itibariyle, hem üretime iştirakleri itibariyle, değişik dönemlerde, çeşitlilik gösterirler.

1) Mîrler döneminde sosyal tabakalaşma şöyle idi: a) Mîr, b) Paşmir, c) Pısağa'lar, d) aşiret reisleri, e) Rızpî'ler, f) kabile reisleri, g) Kirmançlar.

2) Şeyhler döneminde sosyal tabakalaşma şöyle idi: a) Şeyh, b) Sadate Nehri ailesi, c) Mîr (Humaro ve Gerdi aşiret reisleri), aşiret reisleri (Humaro ve Zerza aşiret reisleri), d) Pısağalar, e) Rızpîler, f) Kabile reisleri, g) Kirmançlar.

3) Bağımsız aşiretler döneminde, yâni şimdi, sosyal tabakalaşma şöyledir: a) Mîr (Humaro ve Gerdi aşiret reisleri), aşiret reisleri (Herki aşiret reiis, Zerza aşiret reisliği kaybolmuştur), b) Pısağalar, c) Rızpîler, d) Kabile reisleri, e) Kirmançlar.

Bu sosyal unsurlar arasında, üretim ilişkileri bakımından, egemenlik ve üstünlük şöyledir:

Mîr, Paşmir, Pısağa, Rızpî ve aşiret reisleri hariç, diğer aşiret üyelerini zıbare olarak (emek — rant) çalıştırır; Paşmir, Pısağa, aşiret reisleri hariç, herkesten toprak ürünleri ve koyun vergilerini (artı — ürün) tamamen alır. Bu dönemde, egemenliği altına aldığı aşiretlerde, aşiret reisi (veya Gerdi Mîri) kendi topraklarında çalışanlardan aldığı pay dışında, kendi aşiret üyelerinden ayrıca toprak ve koyun vergisi alamaz.

Şeyh, kendi inşaatı, köprü, cankurtaran binası ve su kanalları için halktan zıbare (emek — rant) toplamıştır. Vergilerden toprak ürünleri vergisi (ürün — rant) alınmakta, hayvan vergisi, tahşir vergisi adı altında devlete ödenmek üzere toplanmaktadır. Geniş topraklarında ortakçılar bulunmakta ve ortakçılara ektirilen mahsulden yarı yarıya pay (ürün — rant) alınmaktadır.

Bağımsız aşiretler döneminde:

Aşiret reisi, Pısağaları zıbare olarak çalıştıramaz, vergi alamaz, bunlar aşiret reisinin kolları sayılır; kabile reislerini zıbare olarak çalıştıramaz, bazı siyasî işlere koşabilir, kabile reislerinden vergi alır; rızpîleri zıbare olarak çalıştıramaz, vergi alır: kirmançları bütün işlerde çalıştırır. zıbare alır, her türlü vergiyi alır.

Pısağa, hiçbir vergi alamaz, bazıları, bulundukları yerde, bir — iki kirmançı zıbare olarak çalıştırır.

Kabile reisi, hiçbir vergi alamaz, kendi kabilelerinden bir — iki kirmançı zıbare olarak çalıştırabilirler.

Rızpî, vergi ve zıbare alamaz.

Kirmanç, hiç bir şey alamaz ve kabile reisine, bazan pısağaya ve genel olarak aşiret reisine veya ayda üç gün Mîre zıbare olarak çalışır, bütün vergilerini verir.

Genel olarak Mîrler (ailesiyle birlikte), şeyhler (ailesiyle birlikte), pısağalar (aileleriyle birlikte), aşiret reisleri (aileleriyle birlikte), kabile reisleri (şahıs olarak), rızpîler (şahıs olarak) çalışmaktadırlar, yâni üretici değildirler.

Mîrler ve daha sonra aşiret reisleri, angaryayı ve vergileri, sosyal mevkileri dolayısıyla üretici sınıf olan köylüden alırlar ve kendilerine mülk edinirler. Bunu, ya genel giderleri için tüketirler, ya da servet olarak bıriktirirler.

Şeyhler ise, aşiret törelerinden bazılarını yürütmekte, fakat aynı zamanda meta üretimi için toprak astın almaktadırlar. İdarî egemenlikleri dolayısıyla aşiret üyelerinden vergi (feodal ilişkiler), toprak sahibi olmaları dolayısıyla ortakçı köylüden rant ve kâr şeklinde pay (ilkel kapitalist ilişkiler) alırlar. Şeyhlerin elinde toplanan servet; 1. Toprak satın alınarak rantiyeyi ve kârı arttırmak için; 2. Tütün ticareti için ticarî sermaye olarak kullanılmakta; 3. Nakit para olarak biriktirilmektedir.

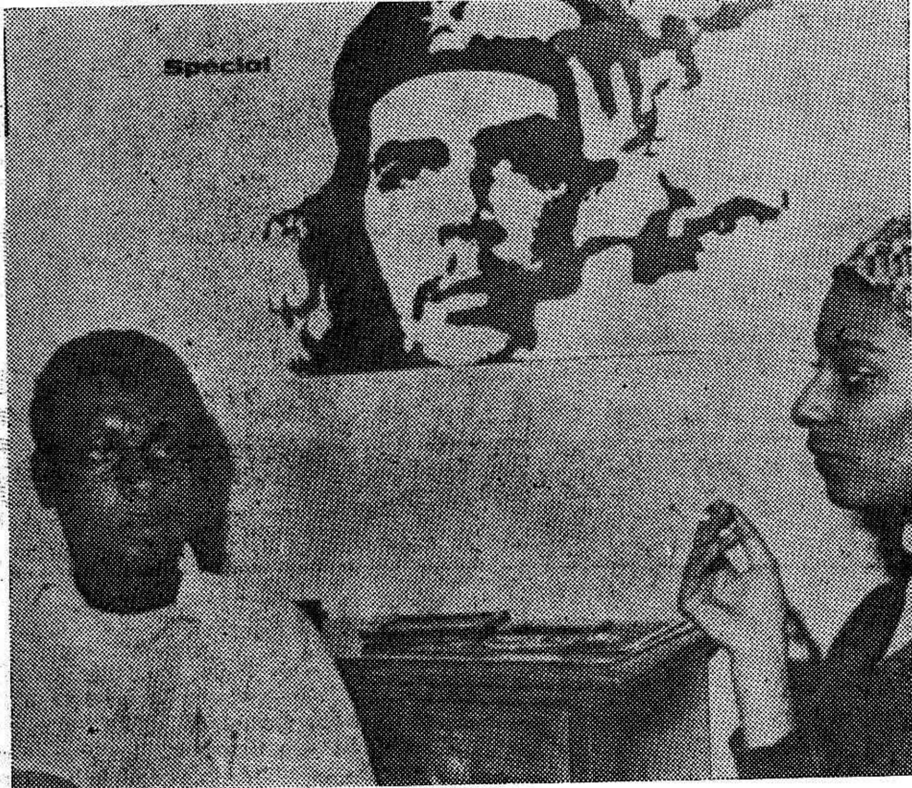
Üretime iştirak yönünden, feodal — ağadan (mîrler, şeyhler, aşiret reisleri) ayrı olarak, diğer sınıflar şöyledir:

Toprak sahibi köylüler: Kendi topraklarında çalışanlar, az veya yetecek kadar toprak sahibi olan ve içlerinde kirmançların da bulunduğu aşiretin diğer üyeleridir. Bunlar toprağa ve diğer üretim araçlarına sahiptirler, aynı zamanda emekçi olarak üretimde bulunurlar. Koyunculuk, arıcılık yapmakta ve evlerde el zanaatları imâlatında çalışmaktadırlar. Tarım ve hayvancılıktan elde ettikleri ürünlerden Mîre veya aşiret reisine vergi verirler ve ayrıca (kabile reisi, rızpîler hariç) angarya olarak çalışırlar, bu bakımdan bağımlıdırlar.

Artı — emeğin bir kısmını ürün veya emek şeklinde Mîre (şeyhe veya aşiret reisine) vermekle birlikte, her üye, kendisi için bir miktar ürün veya servet biriktirebilecek serbestliğe sahiptir. Tabiî bu birikimi sağlayabilmesi, her üye için eşit derecede değildir.

KARA İKTIDAR

STOKELY CAMICHAEL

«Bəyaz Amerika Kara Amerikaya savaş açmıştır. Şimdi bize gerekli olan sadece tüfektir, daha çok tüfek...»

Amerika'daki ırk dövüşünde zorla baş vurmayı savunan STOKELY CARMİCHAEL, barışçı rahip M. Luther King'in öldürülmesi üzerine bunları söylemiştir. Aşağıda Carmichael'in yazdığı Kara İktidar (Black Power) isimli kitabından çıkarılan bir özet bulacaksınız.

Zincirinden boşanmış azgın ve fesadcı beyaz sürüsüne anlatmak zamanı gelmiştir ki, artık işledikleri suçlar cezasız kalmıyacak, kara derililer her vuruşu vuruşla karşılayacaklardır. Sizi öldürmek için kalkan düşman kolunu durdurmanın en kestirme yolu ona, «pekâlâ sersem vur, ama bil ki ben de seni vuracağım» demektir.

Irkçılığa karşı yürütülen kavganın bir talihsizliği de örgütsüzlüktür. Kentlerdeki getolarda yaşıyan kara derili gençliğin ve güneydeki «kara kemer» in yeni seferberliğini karşılayacak bir «ulusal örgüt» bu günedeğin ortaya çıkmamıştır. Meydanda sadece beyaz burjuvazinin dilini konuşan bir «yurddaşlık hakları» hareketi vardı. Bu hareketin liderlerinden hiç biri ayaklanan topluluğun içine giremiyor, girse de kimse ona kulak asmıyordu. Watts'da Harlem'de, Şikago'da, Cleveland'da ve öbür yerlerde olup bitenlerde o liderlerin de sorumluluğu vardır. Kara derililerin gözleri önünde rahip Martin Luther King tokatlanıyor, kiliselere yerleştirilen bombalar kara derili çocukları öldürüyor ve yurttaşlık hakları savunucuları bunlara hep boyun eğmeyi öğütlüyorlardı ve kara derilinin öfkesi büsbütün kabarıyordu. Onlara kafamızı uzatıp ölüme teslim olmaktan başka bir öneride bulunamıyordu. Onlarda hakkından yoksun bırakılmış olmak duygusunu uyandırmak için elden gelen her şey yapılmıştır.

Amerikan halkının yüzde yetmişi kentlerde ve kentlere yakın yerlerde yaşamaktadır. Bu halkın hepsi de bunalım içindedir. Kentlerde yaşıyanların sayısı 1980 de 53 milyon daha artacak diyorlar. 2000 yılında halkın yüzde doksan beşi kentlerde toplanmış olacak, ve aralarında milyonlarca kara derili de bulunacak.

BİR YOĞUNLAŞMA

Kent sorunlarıyla ırkçılık sorunları iyice bir birine geçmiştir. İnsanlar hiç bir yerde getolarda olduğu kadar kurulu düzenin ilerleyişine bağlı değildirler. Aynı zamanda, kara derilinin politik iktidar birikimi hiçbir yerde bu ralarda olduğu kadar büyük değildir. Nüfus uzmanları, önümüzdeki on ilâ yirmi yıl içinde Amerikalı kara derililerin onikiden çok kentte çoğunluğu tutacaklarını bildiriyorlar. Washington'da ve New Jersey'deki Newark'da şimdiden çoğunluktadırlar. Detroit, Baltimore, Cleveland ve Saint Louis'de nüfusun üçte biri hattâ biraz çoğu kara derilidir. Oakland, Şikago, Philadelphia ve Cincinatti'de dörtte biri tutmaktadırlar.

Kara derililerin barındıkları yerler inanılmaz derecede kötüdür. Sağlık bakımından berbad, içinde yaşanılmaz pis mundar barınaklardır. Yirmi milyon kara derilinin her yıl onbeş milyar dolar kira ödediği hesaplanmıştır. Kara derili halkın genellikle getolarda (yâni beili bir toprak parçası üzerinde) yaşamak zorunda oluşu ve nüfus artışının beyazlardan yüzde yüzelli daha çok bulunuşu barınma yoksulluğunu gün günden daha da ağırlaştırmaktadır. Kara derililer en kötü evlere en ağır kirayı ister istemez ödemek zorundadırlar.

OKUL REZİLLİĞİ

Kara derili çocukların gittikleri okullarda öğrenim düzeyi çok düşüktür. Harlemin merkez mahallelerinden kolejlere (liselere) gelen öğrencilerin çoğunun okulu yarıda bırakmalarının nedeni budur. Buna bir de kolej öğrencilerinin yattıkları yerlerin balık istifi kalabalığını, pisliğini berbatlığını da eklerseniz kara derili öğrencilerin pek çoğunun okumayı yarıda bırakmış olmalarının nedeni anlaşılmış olur. Diploma alabilenlerin diplomaları da pek geçerli sayılmaz, ayrıca, yoksulluğun verdiği psikolojik çöküntü de kara derili gencin diplomasından yararlanmasını çelmeleyen bir etkendir.

Bu noktada Hayon raporu şöyle diyor: «Harlem'in göbeğinde kara derili gençlerin patlamaya hazır bir duruma gelmelerine şaşmamalıdır. 1960 da işçi sınıfı içersinde kara derili işsizlerin sayısı beyazlarınkinin iki katı idi. Kızlar arasındaki fark daha da büyüktür. Durum 1960 dan bu yana şüphesiz daha ağırlaşmıştır. Bu şartlar altında, işsizlik ve yoksulluktan bunalan bir kara derili gençliğin varlığı, sosyal plânda gerçek bir dinamit fıçısı teşkil etmektedir.»

İş için kavganın acıklı sonuçları olmaktadır, kara derili aile bu yüzden parçalanmaktadır. İş bulamıyan babalar, çoluk çocuklarını yüzüstü bırakıp gitmektedirler, tek hiç olmazsa kamu yardımından yararlansınlar, acından ölmesinler diye.

Getoda sağlık durumu tek kelime ile korkunçtur. Kara derili çocuklarda ölüm oranı genel çocuk ölümlerine göre yüzde 66 daha çoktur. Doğum yaparken ölen analar beyazlardan dört katıdır. Beyaz olmayanların ömrü beyazlardan daha kısadır. Söz gelimi Mississippi gibi yerlerde 18 bin 500 kişiye bir doktor düşmektedir.

BİR KİBRİT YANSA

Getoyu dinamit fıçısı haline getiren şartlar bunlardır. Ve dinamit ümitsizliğin, yoksulluğun ve acının baskısıyla patladığı zaman öbür bölgelerin canı sıkılıyor, düzenin korunması gereğinden, kanunlara saygıdan filân söz açmaya başlıyorlar.

Irk ayırımı güden hukuk kuralları koymak suretiyle bu sosyal şartları yaratan bu ülkenin kendisidir. Bu şartları değiştirmek isteyenlere kara çalarak durumun böylece sürüp gitmesine çabalayanlar da gene kendileridir. Getonun durumunu düzeltme amacı güden cidi hiç bir program bugüne kadar ortaya konabilmiş değildir.

İşte geto dinamitini ateşleyecek olan kibrit budur: Sorumluların budalalığı, hukuk düzeninin eskimiş olması, olaylarla yüz yüze durmaktan çekinmek, ve en önemlisi yeniliğe karşı duyulan korku. Yöneticiler, ayaklanmaları önlemek için kesenin ağzını açıyorlar, bu boşuna bir çabadır, onlara zaman kazandırmaktan başka bir işe yaramaz. Beyaz Amerika kara derili gençleri yazın kendi oturdukları yerlerden uzaktaki yeşil çiftliklere sürüp dağıtmak için milyonlar harcıyabilir, buralarda çabucak yüzme havuzları, eğlence parkları açabilir. Bunlar getonun ısısını bir dereceye kadar düşürebilir, ama bu geçici tedbirlerin ezilen bir halkın öfkesini sürgit durduracağını sanmak gülünçtür. Ve dinamit ateş aldığı gün artık olacakları lâfla durdurmanın zamanı geçmiş olacaktır. Dış kışkırtmalardan, komünist parmağından, ve kara iktidardan söz açmak bir işe yaramıyacaktır. Bu dinamiti oraya yerleştiren beyaz ırkçılığın kendisidir, ve onu ateşliyecek olan da gene ırkçıların karaları hor görmeleri ve vurdum duymazlıkları olacaktır.

Muzaffer ERDOST

Ortakçı köylüler (az topraklı ve topraksız köylüler): Mîrler döneminden beri, genellikle kirmançlar arasında, topraksız köylüler mevcuttur. Şeyh Muhammed Sıddık zamanında, öşür bazı yönleriyle tâdil edilerek (hayvansal ürünler gibi) alınmaya başlanmış ve angarya ayda üç gün (onda — bir) değil, işin durumuna göre alınmaya başlanmış ve çok azalmıştı. Buna karşılık Muhammed Sıddık, her yıl elinde biriken servetin bir kısmını tarımsal sermaye olarak kullanarak yâni köylünün toprağını satın alarak, geniş bir kitle, kısa zamanda topraksız hale gelmiş ve topraksız kalan köylüler, topraklarını sattıkları Muhammed Sıddık'a ortakçı girmişlerdir. Bunların tohum ve tezgâhları, Muhammed Sıddık tarafından karşılanmaktaydı.

Yâni, ortakçı — köylü, üretim araçlarından yoksundur ve ailesini geçindirebileceği iş — gücünden başka bir şeyi kalmamıştır. Gerek Mîrlerin toprağını, gerek aşiret reisinin toprağını, işleyen ortakçı — köylü Feodal nitelikte, yâni toprağa bağlı ortakçı — köylüdür. **Şeyh Muhammed Sıddık'ın toprağında bu feodal bağımlılıktan** kurtulmaya başladığını görüyoruz.

Zanaatçılar: Özellikle Şeyh Muhammed Sıddık zamanında Nehri ve Gare'de basit ticarî üretimin geliştiğini görüyoruz. Çünkü bunlar satmak için sınaî üretim yapmaktadırlar, yâni meta üretmektedirler. Üretim araçlarına sahip oldukları için kapitalist ve kendi emekleriyle ürettikleri için emekçi sayılırlar; yâni küçük burjuvazinin bölgedeki ilk habercileridir. Bunlar dış olayların etkisi altında kaybolmuşlardır. Dış kuvvetler tarafından çiğnenemeyen bazı köylerde, başta bezcilik olmak üzere, bazı el zanaatlarının yaşadığını görmekteyiz.

SERVET BİRİKİMİ VE SERMAYE

Mîrler döneminde, Mîr ile aşiret üyeleri arasında sosyal bağımlılık dolayısiyle, aşiret üyelerinin emek — rantı (zıbare), karşılığı ödenmeyen artı — ürün (kalle, muzd, goral), feodal nitelikteki ürün — rant (niyevi, se — kut, deh — dü) Mîrin elinde servet şeklinde toplanmaktadır. Bütün bunlar, aşiretlerde üretim ilişkilerinin feodal niteliğini belirtmektedir.

Şeyhler döneminde, şeyhler tarafından mülk edinilen emek — rant (zıbare) karşılığı ödenmemiş artı — ürün (kalle), ürün — rant (niyevi, deh — dü, se — kut) nispeti azalmıştır. Buna karşılık, Şeyh Muhammed Sıddık, servetinin bir kısmıyla —geçimini sağlamak için değil, meta üretimini arttırmak için— toprak satın almaya, servetini sermaye olarak kullanmaya başlamıştır. Ortakçı — çiftçiden ürün — rant (deh — dü, se — kut) ve tarımsal sermaye kârını (niyevi), aynî ürün şeklinde almaktadır. Ayrıca bu dönemde, servetin bir kısmının tütün ticaretinde, yâni ticarî sermaye olarak kullanıldığını görüyoruz. Muhammed Sıddık döneminde, feodal ilişkileri niteleyen emek — rantı, karşılığı ödenmemiş artı — ürünü, ürün — rantı; ilkel kapitalist ilişkileri niteleyen meta üretimi için sermaye kullanılarak mülk edinilmiş topraklardan sağlanan toprak işletmecisi kârını, ticarî sermaye ile sağlanan ticarî kârı içiçe görüyoruz. Yâni şeyhler dönemi, feodalizmin bağrında ilkel kapitalist ilişkilerin habercilerini görüyoruz.

Bağımsız aşiretler döneminde, feodal nitelikte olan ürün — rant kalıyor, fakat kapitalist nitelikte olan ticarî kâr, toprak işletmecisi kârı yeniden kayboluyor, ve aşiretler üyelerinin, bir ailesinin (mîrin veya şeyhin) şahsında gerek emek, gerek ürün şeklinde mülk edinilen artı — emeklerinin, çok sayıda aile (aşiret reisleri) tarafından mülk edinilmeye başlanması, ürün şeklinde maddîleşen aşiret üyelerinin artı — emeğin bir elde değil, birkaç elde toplanmasına sebep oluyor ve servet birikimini yavaşlatıyor.

EMEĞİN BAĞIMLILIĞI VE SERBESTLİĞİ

Aşiret üyelerinin, Mîrlere, şeyhlere veya aşiret reislerine bağımlılığı temelde emeğin bağımlılığıdır. Ama, aşiret üyesi, değişik yönetim dönemlerinde, nisbî bir emek serbestliğine sahiptir ve bu emek serbestliği nispeti, giderek daha da artmıştır.

Mîrler döneminde, aşiret üyeleri tarafından kendi ailesinin geçimi için gerekli emek, Mîre ödenmek üzere ek emek harcanmaktadır. Köleci toplumda, köleye harcadığı emeğin, yaşaması için kendisine yeten asgarî kısmı verilir, ve kölenin ürettiği diğer kısım, «fazla» köle sahibi tarafından mülk edinilir.

Kölenin, biriktirebileceği bir miktar veya «fazla» yoktur. Bizim konumuz olan aşiretlerde, mirler dönemin de, üretilen ürünün onda — bir vergi olarak ve bundan ayrı olarak yıllık iş — gücünün onda — biri (ayda üç gün) angarya olarak alınmakta, dolayısıyla, ailenin geçimi için sürekli ürünün iki katını üretmiş bir aşiret üyesi, Mîrin vergisini ödedikten sonra, kendisine de biriktirebilmek için önemli bir miktar kalmaktadır.

Tabiî daha fazla ürün yetiştirebilmek için, her şeyden önce ya daha fazla toprakta tarım yapılabilmesi ya da üretimin arttırılabilmesi gerekmektedir. Şeyhler döneminde, birçok aile, topraklarını kaybetmeye başlamış, toprağın yeni sahibine ortakçı — çiftçi olarak çalışarak rant ve kâr ödemiş ve fakat yükselen tütün fiyatları dolayısıyla (Muhammed Sıddık 4 batman tütünün fiyatını yarım altın fazlasına almıştır) ortakçı — çiftçi, topraksız kalmasına rağmen bir miktar biriktirilebilecek imkâna kavuşmuştur. Bu arada, kendi topraklarına sahip olan çiftçinin daha büyük bir miktar biriktirebilmesi mümkün hale geliyor.

Bağımsız aşiretler döneminde, meta üretiminde, hayvancılığın ön plâna çıkması ile, emek, daha çok belirli şahısların mülkiyetinde olan ve dar bir alanı kaplayan ekilebilir topraklara bağlı olmaktan çıkıyor, yeni bir serbestlik kazanıyor. Toprağın bu dönemde alınıp satılamaması karşısında, emek, hayvancılığa doğru kaymış ve şahıs mülkiyetindeki toprağa bağımlılığa nispetle, daha serbest hale gelmiştir. Üretim ilişkilerinde feodal niteliklerin muhafaza edilmesi, üretim araçlarına veya sadece iş — gücüne sahip olan unsurları, aşiret reisine, üretim nispetine göre, bir artı — ürün ödemek zorunda bırakmıştır. (Angarya ve tarımsal üretim dahil, zanaat, ev zanaatları ve ticaret hariç) üretime oranla belli bir pay ödenmekle (üreticilerin kendileri için gerekli asgarî ürünün dışında diğer kısım tamamen alınmamakla) emeğin geniş bir kısmı serbest hale gelmiş bulunmaktadır. Fakat, emeğin bu serbestliği, pratikte, aşiretin yerleştiği toprağa bağlı bir serbestliktir.

DİNAMİZM

Şemdinli aşiretlerinde, sosyal mevki itibariyle, aşiret üyelerinden vergi şeklinde toplanan artı — ürüne ve angarya şeklinde kullanılan artı — emeğe sahip olmak isteyen ve bunun için mücadele eden sosyal tabakalar, üretim araçlarına sahip olmak, serveti gerek toprak satın alarak, gerek ticaret için sermaye olarak kullanan sosyal tabakalar vardır. Bu sosyal tabakalar ve sınıflar, bizim araştırdığımız dönemler içinde, birbirleriyle, tam bir mücadele halindedirler. Biz mücadelenin kaynağının aşiretlerin kendi bünyesinde olup olmadığını arıyalım:

1. Köy veya aşiret birliği kendine yeten bir ekonomik bütün teşkil etmemektedir. Buğday gibi zorunlu bir ürünün mutlak bir şekilde aşiretler dışında fakat mahallî pazarlarda sağlanmak zorunda kalınması, ayrıca onu, mahallî pazarlar için meta üretimine zorlamıştır. Bu meta üretimi, tütün ve koyun gibi tarımsal bir meta üretimidir ve meta üretiminin pazarı gene mahallî pazardır; daha doğrusu kapitalist dünya pazarı değildir.

2. Zanaat ürünleri ihtiyacı, önce, gene mahallî pazarlardan sağlanmış, fakat bu arada, aşiretler kendi bünyeleri içinde, zanaatçıların toplandığı kasabaları meydana getirerek köy ve kasaba ayırımı başlamıştır.

3. İster Mîrler döneminde aşiret üyeleri olsun, ister Şeyh Muhammed Sıddık döneminde ortakçılar ve kendi topraklarında çalışan köylüler olsun, birikim sağlayacak ve servet biriktirecek şekilde, emeğin nispî serbestliğine sahiptir.

4. Mîrler ve daha sonra gelen şeyhler, emek — rant, ürün — rant, ve artı — ürün, artı — deyer yoluyla büyük servet biriktirebilecek (27) üretim araçlarına, sermayeye ve egemenliğe sahiptirler.

5. Şeyhler döneminde, servet tarım sermayesi ve ticarî sermaye olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Başlangıçta, köy veya aşiretler birliği, mahallî pazar alanının, **köy**'ü temsil eden bir parçası olmuştur. Mahallî pazar alanı, kapitalist dünya pazarı değildir. Köy veya aşiret birliği, dağlık bölgelerin yollarının ulaştığı yerlerde doğup gelişmiş ve fakat henüz dünya pazarlarının hâkimiyeti altında bulunmayan şehirlerle (buğday gibi tarımsal ürünler, saban demiri, orak, hançer, ipekli gibi mahallî zanaatçılık ürünlerinin pazarı olan Rizaiye, Musul) birlikte düşünüldüğü zaman, köyü temsil etmişlerdir. Tarımsal meta üretimi ve metaın nadir yetişen bir ürün (özel niteliği olan tütün) olması dolayısıyla, köyü temsil eden Şemdinli bölgesi, şehrin artı — emeğini mülk edinen özel bir niteliğe sahiptir. Bu, şeyhlerin durumunda anormal bir servet birikimine sebep olduğu gibi, üründen pay alan köylünün durumunda da bir iyileşmeye sebep olmuş ve bölgede servet birikimi hızlanmıştır. Nüfus artmaya, ticaret canlanmaya, zanaatçılık gelişmeye, ve uzakta bulunan mahallî pazarların yerini kendi bünyesinde kurulmaya başlayan yeni kasabalar almaya başlamıştır.

Görülüyor ki, Şemdinli aşiretlerinde, üretim ilişkilerindeki gelişme yâni feodalizmden ilkel kapitalizme geçiş, dış kuvvetlerin, mevcut üretim ilişkilerini parçalamasıyla değil, kendi iç dinamizmleri, iktisadî evrimleriyle kurulmaktaydı.

Fakat bu iç — dinamizm ile meydana gelen üretim ilişkilerindeki değişiklik, kapitalist dünya pazarları için girişilen rekabet alanı içinde, bölge yeniden yoksullaşarak, gerilemeye başlamıştır. Çünkü: bölgede ilk büyük değişiklikler, daha doğrusu iktisadî bünyedeki gerilemeler dünya pazarlarının emperyalist devletler tarafından paylaşılması için girişilen mücadele sonucu meydana gelmiştir. İngilizler, önce Hindistan yolunu güvenlik altına almak, daha sonra ve aynı zamanda Musul'a sahip olmak isterlerken Almanlar Bağdat demiryolu ile Basra'ya çıkarak Hindistan yolunu kesmek istemişler; Ruslar, hem Almanların yolunu kesme, hem de Akdeniz'e çıkma emellerini birlikte yürütmüşler, ve bunların sonucu olarak:

1 — 1914'te Çarlık Rusyasının desteğiyle Nesturi isyanı olmuş ve bölgedeki Nesturiler boşaltılmıştır.

2 — 1915'te Şemdinli'nin bazı bölgeleri Ruslar tarafından işgal edilmiş halk kendi topraklarını terk etmiştir.

3 — İngilizler Mondros mütarekesinden sonra Musul'un işgal hattını mümkün olduğu kadar kuzeye kaydırmak için Şemdinli'yi altın karşılığında satın almak ve sessizce işgal etmek istemişlerdir.

İkinci dönem ise, Rusya'da SSCB nin ve Türkiye'de Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğu bir dönemdir. Emperyalizm, hem Musul ve hem SSCB yi Locarno sistemiyle kuşatmak, hem Türk — Rus ilişkilerini parçalamak amacıyla, bölgede Kürtler arasında değişik politikalar izlemektedir:

1 — 1925 Nehri isyanından sonra isyancılarla ilgi kurup inisiyatifi ellerine alan İngilizler, iki aşiret halkını bölgeden boşalttırmıştır.

2 — 1930'da İran, Irak ve Suriye sınırlarında aynı zamanlarda başlayan isyan ve baskınlardan bir kısmını **(28)** Şemdinli'ye yayarak, halkın çeşitli yerlere göç etmesine sebep olmuştur.

Bu mücadelelerin temeli, dünya pazarlarının paylaşılması için emperyalist ülkeler arasındaki mücadeleye dayanmaktadır. İşte bu olaylar, Şemdinli aşiretlerindeki iktisadî iç — dinamizmleri gereği feodal ilişkilerden kapitalist üretim ilişkilerine geçişi parçalamış ve geriletmiştir.

---

(27) Akrabalarının naklettiğine göre, Şeyh Muhammed Sıddık, zamanın bankalarından birine (Osmanlı veya Ziraat Bankası) 200 bin altın yatırmıştır. Vârisleri bu parayı tespite çalışmaktadırlar.

(28) Bkz: Muzaffer Erdost, «Genç Türkiye Cumhuriyeti'ni İngiliz Siyaset Çarkına Bağlamak İçin İran ve Irak Sınırında Girişilen Tertipler», (Şemdinli Röportajı), Yön 11 Ağustos 1966.

SON

Devrimciler Güçbirliği Bir Aşamadır

İlhami SOYSAL

29 Nisan 1960, Yirmiyedi Mayısın kaynağındaki aşama noktalarından biri, bir dönüm noktasıydı. Hâtta ne Yirmiyedi Mayıssın? Mustafa Kemal hareketinin, Atatürk Devrimlerinin, Kurtuluş Savaşının bir aşamasıydı. 29 Nisan 1960 gibi, 29 Nisan 1968 de gene böyle bir aşama noktası olmuştur.

1960 yılının 29 Nisan olaylarının sekizinci yıldönümünde Ankara'da Zafer Alanı'nın ortasındaki Mustafa Kemal Anıtının çevresinde toplananlar, gözleri yaşlı «ihtilâlci» ler değildiler. O gün orada toplananlar, toplanma zorunluğunu duyanlar, her aşamanın devrimin bir safhası olduğunu bilen devrimcilerdi... Daha iyi, daha mutlu bir Türkiye için bir araya gelmişlerdi...

Milletlerin ve halkların sosyal oluşumu içinde, kendilerine özgü tabanları olduğunu inkâr etmeyenlerin, bu gerçeği bilenlerin ve anlayanların toplantısıydı 29 Nisan 1968 toplantısı.

Her yerde olduğu gibi, devrimcilere karşı, karşı devrimciler çıkacaktı. Çıktılar... Taşlarıyla, sopalarıyla, artlarında iktidarın kendilerinden yana tutucu gücü ve dolaylı olarak Amerika'dan gelen, emperyalizmin bahşişi ile içirilmiş, bilinçsizliği iyice keskinleştirilmiş gözü dönmüşleriyle geldiler, görevlerini yapıp saldırdılar, sövüp saydılar ve ilk defa, her yerde solcular dayak yer töresinin yıkıldığını görüp, ağızlarının payını alıp, kuyruklarına basılmış it gibi çekip gittiler.

İşin bu yanı üstünde uzun boylu durmakta fayda yok. Olacaktı, oldu ve bitti...

29 Nisan 1968 in asıl anlamı işin bu tarafında değildir. Yirmi Yedi Mayıstan çok değil, sekiz yıl sonra görülmüştür ki, 27 Mayısa, Atatürk Devrimlerinin bir aşaması olan 27 Mayısa, bugün artık tıpkı Mustafa Kemal'e olduğu gibi sahip çıkan, lâyık olan tek kuvvet Türkiye Devrimciler Güç Birliği saflarında kenetlenen, gücünü memleket gerçeklerinden, Mustafa Kemal'den alan Türk Solcularıdır.

Bunun içindir ki, 29 Nisanda Zafer Alanında toplanan binler ve binlerce insan, yürek dolusu «Bağımsız Türkiye, özgür Türkiye» diye haykırabilmiş, bunun gerçekleştirilebileceğini göstermiştir. 27 Mayısın «kitabî» özgürlük türkülerinden, «Bağımsız Türkiye, emperyalizme karşı savaş, işbirlikçilerine karşı savaş, tam bağımsız, gerçek demokrasi» sloganlarına gelinmesi, bazı miyop ve astigmatların sapıtkanlığına rağmen bir büyük aşamadır. Bu aşamayı inkâr, devrimi inkâr, bilimi inkârdır...

29 Nisan 1968 olaylarının, millî gerçekler ve Mustafa Kemal temeline dayanan Anadolu solunun, Türk solunun dönüm noktası olduğu gerçeği gözden kaçırılmamalıdır.

Kendilerine hakları olmadığı halde milliyetçi sıfatını kalkan eden şeriatçılar, mukaddesatçılar, emperyalizmin, kapitalizmin ülkemizdeki çoban köpekleri, Türk Solunun güç birliği karşısında saldırarak ve havlayarak görevlerini yapacaklar, efendilerine lâyık olmaya çalışacaklarını göstereceklerdir. Bunlar, bu düzenin bütün ufunetiyle olduğu gibi sürmesini isteyen ve bundan çıkar umanlardır. Ama, bu düzenin kötülüklerinden kurtulmak istediklerini, Türk halkının tam özgür, tam bağımsız, gerçek demokrasiden yana ve kapitalizmin sultasından kurtulmuş, halk için bir halk idaresinin kurulduğu, insanın insanı sömürmediği bir toplum olmasını isteyenlerin Türkiye Devrimciler Güç Birliğine karşı çıkması, onu karalamak ve kötülemek için geviş getirmesi, aklın alacağı şey değildir. 29 Nisan 1968, bunu da göstermiştir... Göstermiştir ama ne gam? Sade sağdan değil, kendilerine sol diyenlerden de gelen çelmelemelere rağmen Türk Solu bir güç birliği havasına girmiştir. Bugün ona karşı çıkanların, yarın yanıldıklarını görüp o cephede yerlerini alması umudu hâlâ içimizdedir.

"...Siyasi organlar hangi belgeye dayanarak BOĞAZ Köprüsüne karar veriyorlar,,

ASMA KÖPRÜ AÇIK OTURUMU

2 Mayısta Mimarlar Odası İstanbul şubesinin hazırladığı «İstanbul Boğaz Köprüsünün, Sosyo-ekonomik Yapımız ve İstanbul Metropoliteni Fiziksel Plânlaması ile İlişkileri» semineri, çeşitli dallardaki uzmanların değerlendirmeleri ve eleştirileri bakımından çok ilginç geçti.

Aynı seminer daha önce tertiplenmiş, fakat Bayındırlık ve İmar İskân Bakanlığı memurları emirle katılmaktan menedilmişlerdi.

Bugüne kadar ısrarla karşı durduğumuz asma köprü tuzağı konusunda iktisatçı, mimar ve diğer teknik adamların görüşlerini okuyucularımıza kısaca veriyoruz:

Tuğrul Akçura (O.D.T.Ü. Öğretim Üyesi):

... Köprünün gerekçesi olarak NATO'yu, CENTO'yu, Asya - Afrika, ya da Edirne - Afyon bağlantısını saymamak lâzım. Birkaç milyonluk bir şehir için en önemli olan iç trafiktır. Trafikte de ana sorun iş-ev bağlantısıdır. Köprü olayında karşılıklı etki tepgi tesiri var: Arazi kullanılışı tercihleri trafik sistemini kurar, fakat buna karşı da gelecekte trafik sistemi olarak asma köprü de arazi kullanılışına karşı etkide bulunur. Bu karşılıklı tesirler düşünülmemiş ya da ihmal edilmiştir. Nedense bize «yardım eden» ülkeler bu konuda derin araştırmalar yaparlar, bizde bu gayreti göstermezler...

Teknolojik açıdan ele alırsak asma köprü sisteminin en uygun biçim olduğu hususunda tereddüde düşebiliriz. Araba vapurunun gerçekten geçişe yetmiyeceği bir devrede tünel sisteminin bariz üstünlüklerini görüyoruz. Biliyoruz eskiden merkezileşmiş bütün büyük şehirler için metro sistemi büyük bir ulaşım rahatlığı sağlıyor. Oysa metroyu asma köprüden geçirmek imkânsız. Demiryolu da geçirilemez. Oysa tünel, metro ve demiryolu geçişlerini de içine alabilir.

Necat Erder (O.D.T.Ü. Öğretim Üyesi):

Arterleriyle birlikte 5 milyarlık bir çerçevesi var köprü teşebbüsünün. Buna iç kaynaklar yetmez, dış kaynaklara ihtiyaç gösterir.

Belli ki bu İstanbul ölçüsünde bir karar değil, millî ölçüde bir karardır. Millî ölçüde olunca iş bir köprü projesinden başlanmaz, alternatif sistemler aranır... 5 milyarlık bir yatırımla Ankara'nın 600 bin kişilik kısmı geccekondudan kurtarılır, yada 1 milyon ton kapasiteli bir Demir Çelik Tesisi kurulabilir...

Sadece trafik konusu açısından incelendiğinde dahi proje elimine olur. Meseleye köprü fikrinden başlamışlardır. Oysa bu, araştırmalardan sonra ulaşılacak hedeftir.

Abdülhamit devrinde daha, dış sermaye, her ayağında bir caminin bulunduğu bir köprü teklif etmişti. Amerikan firmasının teklifi bunu andırıyor.

Sonuç olarak, a) Ne plânlamada, ne karayollarında, köprüyü gerekli gösterecek değerlendirmeler yapılmamıştır. b) Bugünkü malî gücüyle Devlet bu işi başaramaz. c) Uygulamaya başladığı takdirde dahi köprü tamamlansa bile çevre yolları tamamlanamaz.

Gülten Kazgan (İ.Ü. Öğretim Üyesi):

Konuyu salt ekonomik açıdan ele alacağım. Basında birkaç mühendis bu projeyi savundu. Efsaneleştirilen bir trafik artışı konusu var. Oysa İstanbul deniz yollarının İstanbul Boğazını geçiş trafiğini inceledim. Son 8 yılda geçiş trafiği iki buçuk kat artmış. Bunu sınaî artışla, ya da nüfus artışı hızı ile izah etmeye imkân yok. Yegâne izah tüm taşıt sayısının artışı... 1950 den beri karayollarına verilen aşırı önem, demir ve deniz yollarındaki ulaşımı azaltmıştır. Yâni mevcut hizmetlerin yerine ikame edilmiş bir karayolları trafiği var. Hatalı bir ulaştırma poltikası.

Boğazda iki buçuk misli bir geçiş trafiğini etkiliyen şeyin binek otomobili sayısı olduğunu belirtmeliyim. Yâni üretkenlikle ilişkili bir artış değil bu. İktisatçı olarak binek otomobili artışı tüketici bir temayüldür. Köprü için gerekçe olamaz. Üretici bir artışa tekâbül eden ağır yük nakliyatı yaptığım hesaplara göre, 1970'e kadar her biri 10 milyon liralık birkaç araba vapuru ile karşılanabilir. Binek otomobili artışı da geçiş fiyatları arttırılmakla istenen seviyede dondurulabilir.

Köprü projesi toplumsal maliyeti çok yüksek, toplumsal faydası çok düşük bir yatırım olarak karşımıza çıkıyor.

Sınıflar arası gelir değişimi olarak düşünülünce, köprü yatırımı toprak spekülâtörlerine ve binek otomobili sahiplerine vergi ödiyenlerin fedakârlıkta bulunması anlamına gelecektir.

REMZİ ÜLKER (İ.T.Ü. Öğretim Ü.)

Köprüye karar verirken:

Şehre, ülkeye ve kıtalararası ulaştırmaya hizmet olarak en önemlisi İstanbul'a hizmet alınmalı. Yarım asır içinde belki birkaç köprüye ihtiyaç duyulur, fakat bugün asla.

Şehir çevre yolları etrafında sanayi ve iskân yerleşmeleri başladıktan sonra köprü ihtiyacı çıkabilir. O zamana kadar yepyeni teknik çözümlerle bugünkünden daha ekonomik su geçiş alternatifleri ortaya çıkacaktır. Beklenmelidir.

TURGUT CANSEVER (Oda Temsilcisi):

Köprüyü uygulamak istiyenlerin gizli tuttuğu iki rapordan bazı satırları okuyacağım isze. Biri De Leuw and Cather proje firmasının raporu 156 sayfada açıkça itiraf edilmektedir ki ayrıntılı bir araştırma yapacak belgeler bulunamamıştır, genel karakteristikler üzerinde bir şeyler söylenebilir. Bu açık itirafa rağmen yöneticiler bu rapora nasıl dayanabilirler?

Raporun çevre yolu istimlâkleri ile birlikte verdiği maliyet seviyesi, resmî ağızların açıklamasından 2 — 2,5 misli yüksektir.

Rapor şehrin kuzeyinde, Boğazın iki yakasında yüzde 100 bir nüfus artışını tahmin ediyor ve tavsiyesi şu: «Hükûmet bu araziyi şimdiden satınalmalı ve burayı satarak köprü finansmanına katılmalı.» Bu rapor köprü için mesnet olarak kabul edilirse, İstanbul Nâzım Plân Bürosu aksi yöndedir. Resmî makamlar, dayanak kabul ettikleri bu iki çalışmayı telif edemezler.

Rapor 1956 da 2 milyonluk şehir için yapılmış. Oysa yeni hesaplar 4—9 milyonluk bir İstanbul'u öngörüyor.

Boğazın iki yakasına bu nüfusun önemli bir kısmı, birinci asma köprü ile çekilirse ilerde on tane asma köprünün ihtiyaca yetmediği günler gelebilir. Bunun ise millî ekonomimize ne kadar büyük bir yük olacağını söylemeye lüzum yok.

Yüksek seviyede şehirleşme adam başına 100.000 maliyet TL. hesaplanıyor. Önümüzdeki gelişme, 4 milyon nüfus için 400 milyar liralık bir yerleşme maliyeti olarak karşımıza çıkıyor.

Bir de 1967 tarihli Bayındırlık Raporu var, aynı konuda. Bu rapor ise Amerikan proje firmasının raporunun yetersizliğini çok açık bir şekilde ortaya koyuyor. Bu raporda hep gizli tutulmak istendi.

Siyasî organlar hangi belgeye dayanarak Boğaz Köprüsüne karar veriyorlar?

Dâvetli konuşmacılardan sonra dinleyiciler söz aldı. Asma köprü konusunda tek taraftarmış gibi konuşan Y. Mühendis İzzettin Silier oldu. Çok ciddî trafik etüdleri yapmanın zor olduğunu, acaba derin incelemeleri beklemeden köprüyü bağımsız bir değişken olarak kabul edip bunun doğuracağı sorunlara karşı tedbir alma yoluna gidilemez mi, diye sordu.

Y. Mimar, Ressam Cihat Burak, köprünün Boğaz için estetik bakımdan büyük bir yük olduğunu bu tabiat değerinin bize insanlığın bir mirası olduğunu, onu korumamız gerektiğini belirtti.

Y. Mimar Şaban Ormanlar devasa çelik asma köprünün sadece Boğazın estetik bakımdan beşerî ölçülerini bozmakla kalmıyacağını, köprü yapımı ile Boğazın kuzeyine doğru başlayacak yoğun bir şehirleşmenin Boğazı çirkin yapılara boğacağını ve bu tabiat değerini kendimize ve insanlığa kazanmak için istimlâklerle tekrar birkaç nesil uğraşmak gerekeceğini belirtti. Ayrıca köprü girişimin zorlama bir yatırım olduğunu, yabancı firmalar tarafından tezgâhlandığını, iktidar basınına göre gerekirse bu iş için konsorsiyoma gidileceğini, aslında bu işin 1960 Şubatında DP devrinde ihale edildiğini, 27 Mayısla teşebbüsün yarıda kaldığını, 1965 ten sonra tekrar AP iktidarının parti programına ve 5 yıllık plâna alındığını iktidarın dayandığı De Leuw and Cather proje firmasının başmühendisinin bugünlerde İstanbul Nâzım Plân Bürosunda ikinci köprü için telkinlere başladığını açıkladı.

Bu proje firmasına para vererek proje hazırlatan firmanın ünlü Morrison — Knudsen olduğunu, bu firmanın Vietnam'da tahrip edilen yol ve köprüleri yeniden yapmakta sağladığı astronomik kârlarda önde gelen şirketlerden biri olduğunu, Türkiye'de yıkılan köprüler yerine yatırım alanı olarak Boğazı aşacak bir seri köprü seçildiğini izah etti.

Y. Mimar İlhan Tekeli, bizlerin köprü için detaylı değerlendirmelere gitmemize ne lüzum ne de imkân var diyerek, asıl buna karar verenlerin derin ve ayrıntılı hesaplara girmeleri gerektiğini, bu hesapların hiç birinin yapılmadığını, köprü kararı alındığını, gerekçelerin arkadan geldiğini belirtti ve köprü açıklığının resmî ağızlarda günden güne büyüdüğünü, yedi yüz küsur metreden 1015 m. ye çıktığını, bunun da 1013 m. lik Salazar asma köprüsünden kopya edilmeye çalışıldığını açıkladı.

Rudinin bağlı bulunduğu Gençlik örgütü

S. D. S. 'İN GÖRÜŞÜ

Rudi'nin sözcüsü bulunduğu S.D.S. gençlik örgütünün başkanı Karl Dietrich Wolff geçen hafta Fransız gençlerini ziyaret etmiş ve sorularına cevap vermiştir. Bir hekimin oğlu olup hukuk fakültesinde okuyan Wolff 1960 yılında Sosyal Demokrat partisinden istifa etmiştir. Wolff'a göre:

«S.D.S. önce partinin gençlik kolu idi, parti 1959 kongresinde sosyalizmden ayrılıp reformcu tezler kabul edince, bilimsel sosyalizme bağlı kalan gençlik kolları ile sürtüşmeler başlamıştır, artık sadece ismi sosyalist olan bir parti ile kader birliği etmemize imkân kalmamıştı, nitekim 1961 de Sosyal Demokrat Parti bizi hizipçi olarak ilân edip S.H.B. isimli yeni bir gençlik örgüdü kurdu. Bundan sonra S.D.S. daha özgür ve sosyalizme yaraşır şekilde çalışabildi.»

«Sosyal Demokratlar ile aşırı sağcıların eylemde güçbirliği yaparcasına solu kısıtlayıcı kanunlar çıkartmaları veya bu kanunları hoş görmelerine karşıyız.

Tabanda gerek üniversitelerde gerekse fabrikalarda hakikaten demokratik bir özü olan işçi veya öğrenci konseyleri kurmak çabasındayız.»

Öyle ise otojestion taraftarısınız sorusuna Wolff:

«Bu kelime çok kirletilmiştir. Herhalde kapitalist salçası ile sunulan otojestiona karşıyız. Devrim yapılmadan böyle bir kelimenin anlamı yoktur, yönetim halkta değildir ki, onun katılmasıyla bir idare münasebeti olsun. Kaldı ki Cezayir'de, Küba'da, Yugoslavya'da merkezi bir idarecilik söz konusu da olumlu sonuçlar alınmadı.

Olsa olsa tabanın kontrol ettiği olabilir. Tek olumlu tecrübe Çin kültürel devrimininkidir. En önemli bir konu da tabanı seçtiklerini her an düşünebilmesi ilkesidir.

Bizim çabamız içinde yaşadığımız kapitalist rejimin çarklarının nasıl döndüğünü sürelice ortaya çıkartmaktadır. Bunun için de devamlı olarak olaylar çıkartacağız ki kapitalizm hakikî çehresini açıklamak zorunda kalsın.

Üniversitede büyük iş yaptık öğrenciler arkamızdan geliyor, daha iyisi kendilerini örgütlemeğe başlıyorlar.

Eleştirici üniversite yönetimi, seri halinde kapitalist rejimde kullanılır «mütehassıs ahmaklar» yetiştirmeğe karşı en iyi yoldur.

Lukacs veya Adarko gibi kişiler bizi silkeledi.»

Örgütünüzün kuvveti nedir sorusuna Wolff:

«2500 kadar kayıtlı üyemiz var, sempatizanlarımız ise çok fazladır. Üniversitelere göre bu sayı % 10 ile % 25 arasında oynamaktadır. Batı Almanya'da bizim yönetimizde olan parti yoktur. Son kongremizde bilimsel sosyalizmin örgütlü ve bilinçli temsilcileri % 15 kadardı.

Amacımız üniversitelerdeki tabanımızı kuvvetlendirmek, ileri bir kapitalist toplumdaki karşı devrimci güçleri gözle görünür hale getirmek. Talebe ayaklanmalarının sınıf mücadelesinde oynayacağı rol küçümsenemez.

Devrimci Eylem ve Sosyalist Gençlik

CENGİZ HAKSEVER'LE KONUŞMA

Cengiz Haksever, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanıdır. Yaklaşmakta olan ODTÜ Öğrenci Birliği seçimleri dolayısıyla görüşlerini aldığımız Haksever, devrimci eylem ve sosyalist gençliğin rolü konularında gençliğin devrimci dayanışmasına ışık tutan ilginç ve tutarlı bir bakış açısını önümüze sermektedir.

SORU — Devrimci gençliğin eyleminde Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin yeri nedir?

CEVAP — ODTÜ Öğrenci Birliği, üç yıldır sosyalistlerin yönetimindedir. Bu üç yıl içinde ODTÜ Öğrenci Birliği Türkiye'de ve ODTÜ'de yeni atılımlar, girişimler yapmıştır. Bunlar arasında şimdiye dek yapılanların bir üst aşamasına çıkılanlar olduğu gibi, hiç yapılmamış olanlar da vardır. Örneğin, geçtiğimiz yılın yaz aylarında elli ODTÜ'lünün Anadolu'nun çeşitli yerlerine dağılması, araştırmalar yapması ve Anadolu ile ilişki kurması şimdiye dek hiç bir öğrenci örgütünün yapmadığı, ya da istediği halde olanaksızlıkları nedeniyle yapamadığı sistemli bir girişimdir. Üç yıl içinde sosyalistler ODTÜ içinde büyük değişiklikler yapmışlar ve ODTÜ öğrencilerini belli bir düzeye getirmişlerdir. Kısacası, ODTÜ Öğrenci Birliği Türkiye'de ve Ankara'da bir ağırlık hâline gelmiştir. Bundan sonra gelecek bir yönetici kadronun, ya da başka bir gurubun bugünkü çizginin gerisinden başlaması hemen hemen imkânsızdır. Böyle bir durum o kadronun harcanmasıyla sonuçlanır, yâni ODTÜ gerisinde kalan bir yönetici kadroyu harcar. Bu durumda, ODTÜ Öğrenci Birliğinin temel görevi bir gençlik örgütü olarak gelişen olaylar ve Türkiye'nin sorunları karşısında görüşlerini, davranış ve eylemleri ile açıkça ortaya koymak, Türkiye'nin emperyalizmden kurtuluşu yolunda tüm olanaklarını ve gücünü kullanmaktır. Temel görevlerinden biri de, Türk halkının sömürüye ve emperyalizme karşı bilinçlenmesine ve örgütlenmesine yardımcı olmaktır. Fakat her hâlükârda, bir gençlik örgütü olarak bağımsız karar verme ve uygulama niteliğini yitirmemesi gerekir.

SORU — Sosyalist öğrencilerin ODTÜ'deki değişik şartlar altında alacağı tavır değişebilir mi?

CEVAP — Yukarda açıklanan eylemler tamamen sosyalist öğrencilerin örgütlediği, yönettiği eylemlerdir. Sosyalist öğrenciler harekete nasıl katkıda bulunabilirler diye bir soru yersiz bence. Çünkü hareketler zaten sosyalistlerin yönetiminde. Yalnız, eğer ODTÜ Öğrenci Birliğini sosyalistler alamazsa, sosyalist öğrencilerin neler yapması gerektiği tartışılabilir. Böyle bir durumda sosyalistler ellerinde bulunan Sosyalist Fikir Kulübünün olanakları ile harekete devam edeceklerdir. Bu çok doğaldır. Diğer taraftan yeni olanaklar da yaratmak, eylemden geri kalmamak gerekiyor. Bağlı oldukları Öğrenci Birliğinin yöneticileri, bu durumda (sosyalistlere oranla) daha tutucu olacağından, sosyalist öğrencilerin örgüt yöneticilerini itici, harekete getirici bir faktör olması gerekiyor. Üst örgüt (Öğrenci Birliği) bizim elimizde değil diye eylemden geri kalmak, yöneticileri beklemek ters bir tutum olacaktır. Eğer Öğrenci Birliği, eylemde bulunmuyorsa, sosyalistler eyleme geçmesi için örgütü zorlamalıdır.

SORU — Öğrenci Birliği seçimlerinde sosyalistlere rakip olarak hangi gurubu görüyorsunuz?

CEVAP — Toplumcu guruba en büyük rakip Ortanın Solu Gurubudur. Geçen yıl da aynı gurup seçime katıldığı halde, kazanamamıştı. Fakat geçen yıl da yine bu gurup, Toplumcuların en önemli rakibiydi.

SORU — Toplumcu gurup ile Ortanın Solu Gurubunun birleştiği ve ayrıldığı konular nelerdir?

CEVAP — Ortanın Solu ismie bakarak aldanmamak gerek. ODTÜ'deki Ortanın Solu, henüz görüşlerini doğru dürüst açıklamış değildir. CHP'deki Ortanın Solu hareketinin bir parçası olma dileğinde bulundukları halde, çok gerilerde kalıyorlar. İsimdeki «Sol» sözcüğünün de tutumlarıyla hiçbir ilişkisi yok. Bu gurupla Anayasa ve demokrasinin savunulmadı dışında birleştiğimiz konu yok. «Birleştiğimiz», derken, yalnız belirtilen görüşlerin uyuşmasını kastetmiyorum tabiî. Eylemde de birleşmek gerek. Birbirine az ya da çok benzer şeyler söylemek, aynı görüşte olduğumuzu göstermez. Yâni iki gurup da aynı şeyleri söyler, biri söylediklerini gerçekleştirecek eylemlere girer, diğeri girmezse, bunların aynı görüşte olduklarnı kabul edemem ben.

Bu konuda aslında fazla bir şey söylemeye gerek yok. Bir örnek vererek bitirmek isterim: Ortanın Solcuları bir broşür yayınlamışlardı. Bu broşürde en çok dikkatimi çeken şu sözler: «Sosyalistler herşeyi devletleştirmek istiyorlar. Oysa Ortanın Solu, bir kurumu alır inceler, eğer devletleştirmek Türkiye'nin çıkarlarına uygun düşüyorsa devletleştirelim, der.» Broşürdeki sözler aşağı yukarı bunlar. Bu sözleri, gelmiş geçmiş tüm Sosyalistlere saygısızlık kabul ederim. Bu sözlerden şu anlam çıkıyor: Sosyalistler, yazarları, düşünürleri, canları sıkılınca «şunu da devletleştirelim» diye çıkıyorlar ortaya, Türkiye'nin çıkarlarına uygun mu değil mi, aldırmadan, bilmeden, yazıp çiziyorlar, konuşuyorlar. Böyle bir şeyin saçmalığı, tutarsızlığı ortada. Bu sözler, Ortanın Solunun samimiyetsizliğini gösterir.

SORU — Seçim sonuçları hakkında şimdiden bir yargıda bulunabilir misiniz?

CEVAP — Şimdiden bir yargıda bulunmak imkânsız. Nedenine gelince, sonucu tâyin edecek bir çok değişken var. Seçime en az üç gurup katılacak tahmin ediyorum. Bunlar, Toplumcu Gurup, Ortanın Solu ve sağ kanadı temsil eden bir gurup. Başka gurupların da seçime girmesi mümkün. Sağ kanadı temsil eden HÜR DÜŞÜNCE Kulübünün içinde parçalanmalar olduğunu duyuyoruz. Türkeş'i tutan bir gurubun Toplumculara karşı Ortanın Solunu destekliyecekleri söyleniyor. Daha bunlar gibi birçok değişken tâyin edici faktör var. Bir tahminde bulunmak güç. Eğer, ODTÜ Öğrencisi duygusal hareket etmez, akılcı olursa, Toplumcu Gurubun üç yıllık deneyi ortada olduğuna göre, Toplumcu Gurubun kazanması en doğal sonuçtur. Sağ kanadın seçim kazanması imkânsız görünüyor. Çekişme Toplumcu Gurup ile Ortanın Solu gurubu arasında olacak.

sanat

ISPANYA BÜYÜKLÜĞÜNDE BIR MEZARTAŞI

Garcia Lorca nasıl öldürülmüştü?...

— Alo! Don Ruiz Alonso siz misiniz? Ben Fransızım! Yazar ve gazeteci... Garcia Lorca için bir biyografi hazırlıyorum. Sizi görmekten son dere ce memnunluk duyacağım!

Telin öbür ucunda kısa bir sessizlik...

— Garcia Lorca'yla ilgili işim, çok kısa oldu benim.

— Evet, söylendiğine göre, çok da kesin olmuş!.

Marcelle Auclair, bu cümleyi söylerken, bütün gemilerini yakmış bulunuyordu. Telin öbür ucundaki adam, Ispanya'nın ve bütün dünyanın 19 Ağustos 1936 da Granada'da kurşuna dizilen, yirminci yüzyılın en büyük Ispanyol şairi, «Endülüs bülbülü» nün ölümünden sorumlu tuttuğu adamdı.

Marcelle Auclair, onun yavaş yavaş bütün çıplaklığıyla ortaya çıktığını seziyordu.

Don Ruiz Alonso, elefonda konuşmaya devam ediyordu. Fakat Marcelle Auclair onu kapının aralığından bile olsa, görmeyi başaramıyacaktı. Garcia Lorca'nın hayaletini ararken, başka bir hayaletin üzerine «basmıştı». Otuz iki yıldır DonRuiz Alonso bütün Ispanya çapında bir mezar taşının ağırlığını omuzlarında taşıyor ve hiç kimse onu bundan kurtaramıyordu.

BİR KAZA

Kasım 1937. Yabancı bir gazeteci generaller generali Francisco Francisco'ya soruyor.

Gazeteci; «Dünya çapında ünü olan Ispanyol yazarlarını kurşuna dizdiniz mi?»

Franco: «Dışarda Granada'lı bir yazardan çok söz ettiler. Çok söz ettiler, çünkü kızıllar bc adı çok dalgalandırdı. Onu propagandaları için bir bayrak gibi kullandılar. Doğru olan bir şey varsa, ihtilâl başlangıcında bu yazar Granada'da kışkırtıcı ortamlara karışmıştı. Bu gibi kazalar savaşta olağan şeylerdir. Granada işgal edileli birkaç gün olmuştu. Halka silâh dağıttan cumhuriyetçilerin çılgınlığı, içeride bazı kıvılcımların sıçramasına yol açtı. Bu kvlcmlardan biri de Granadalı şairin hayatına mal olmuştur.»

Marcelle Auclair, «Ben Federico Garcia Lorca'ya ilk kez 1929 da rast ladım» dedi. «Dehâsını bir taç gibi başında taşımıyordu.» Ona, «Federio, sen bir dâhisin» diyecek olursanız, rahatça, «Siz benimle alay mı ediyor sunuz?» diye cevap verebilirdi.

Marcelle Auclair ve kocası, Alman şarapnelleriyle Vercors'ta ölmüş olan değeli yazar Jean Prevost, Federico'nun arkadaşları çevresinde bulunmuşlardı. İşte otuz yıl sonra ortaya çıkan, «Gacia Lorca'nın çocukluğu ve ölümü» ad lı kitap, bu karş laşmalardan doğmuştur.

«Federico kötü giyinirdi. Ispanyolların çoğu gibi kahverengiyi severdi. Elbiselerini de hep bu renkten seçerdi. Arasıra ıa bir gemici kazağı geçirir di sırtına. Bunlar onun zeytin rengi tenine ve siyah saçlarına iyi gitmezdi. Elbiseleri hep bumburuşuktu. Nereye rastgelirse otururdu çünkü, toprağa bile...»

AZİZ FREDERİK GÜNÜ

Madrid 1936. Birkaç gündür Federico, her yıl olduğu gibi. yazı geçirmek için ailesinin yanına gidip, gitmemeyi düşünüyor. Ispanya barut ve kan kokmaya başlamış. Şair önsezilerle dolu. Madrid'de kalabilir, ya da kendisini dâvet ettikleri Amerika'ya gidebilir. aFkat ayın 18 inde kendisiyle aynı ismi taşıyan babasıyla birlikte Aziz Frederik gününü kutlamak zorunda ... Pek güzel, gidecek işte!

Trende, Garcia Lorca, kısa boylu tıknaz bir adamla göğüs göğüse geliyor. Çarpılıyor şeytan gömüş gibi. Frederica aldanmamıştı! Çünkü, kendi ölümüydü göğüslediği. Bu adam, CEDA. milletvekili, Garcia Lorca'nın yeminli düşmanı, Ramon Ruiz Alonso idi.

Trenin Ganada'ya vardığı gün, Faslı garnizonlaı ayaklanmışlardı. Başlamıştı, iç savaş. Bir milyon adam bunu hayatiyle ödeyecekti.

Ümitsizlikle bağırmıştı:

«Beni öldürmiyecekler, ben bir şey yapmadım!»

Granada isyancıların elinde. Federico korku içinde. Her iki tarafta da arkadaşları var. Fakat o, kendisine karşı nefret ve kıskançlıkların gittikçe artmakta olduğunu sezinliyor. Kendisi herhangi bir girişime katılmaktan çok uzak. Granada'ya gitmeden önce bir arkadaşına: «Ben hiçbir zaman politika adamı olmıyacağım» demişti. «ihtilâlciyim ben. İhtilâlci olmayan, tek bir gerçek şair yoktur.»

Sonunda, idamlarla dolup taşan Granada'da falanjist dostlarından biri - nin evine sığınmıştı. Onu burada kim se tutuklamaya cesaret edemezdi.

Ama birisi etti: Granada trenindeki yolcu, Don Ramon Ruiz Alonso. Mitralyözlerle donanmış milislerin başında. Öfkeli ufak tefek millletvekili, evi kuşatıp Garcia Lorca'yı tutukladı. Ev sahibesi kızgınlıkla bağırdı:

— Onu neden suçluyorlar?

— Eserlerinden, diye cevap verdi, Ruiz Alonso.

YAŞIYACAK ÜÇ GÜNÜ KALDI :

O gün 15 ağustos. Federico Garcia Loıca'nın yaşıyacak üç günü kaldı. Hücresinde onu görmek için, hiç bir şeyden habersiz tiyatrodan konuşuyorlar. Araba, bir uçurumun kena - rında durcyor, önce topalı indiriyorlar. Ateşi Hava çok soğuk. Federico'nun omuzlarında bir örtü var. Titriyor. Anladı artık. Ümitsizlikle bağırıyor: «Beni öldürmiyecekler! Ben bir şey yapmadım!»

Başka bir rivayete göre, «ölmek üzere olan biiinin sözleri: Tanrı'ya, anamza, babanıza inanmayın!» demiş. Rivayet bu.

Garcia Lorca, otuz sekiz yaşında öldü. Bugün bile «Romancero Gitan» yazarının mezarı bilinmiyor. Garcia Lonca'nın ünü, Ispanya sınırlarını aştı. «Yeıma», «Kanlı Düğün». «Bernarda Alba'nın evi» bütün dünya sahnelerinde oynanıyor.

Granada kenti ise, Elhamra'nın dibinde, bu şaire bir anıt dikeceğini bil dirdi. Don Ruiz Alonso için Garcia LLorca ailesi bir diken olaıak kaldı. Her geçen gün, bu dikeni, derisine biraz daha batırmakta.

«Bir lâhza uyumak istiyorum,
«Bir lâhza, bir dakika, bir yüzyıl
«Ve herkes de biliyor ki,
«Ölmüş değilim ben!»

Özgürlüğe Giden Yolda

Rıfat Ilgaz

**Bu radyo kime seslenir
Dili diline uymaz
Umutları umutlarına
Kimden bu yanıp yakınmalar
Bu haberler hangi evrenden**

**Ne varsa kutsal bildiğin
Özgürlüğün, güvenliğin çiğnenmiş
Okunmaz olmuş Anayasan
Dostluklar silinmiş çevrenden**

**Dayanamazsın
Sokaklardan taşan insan selinin
Bir gün bakarsın ki en önündesin
Bayraklar bayraklar bayraklar**

**Bir özgürlük türküsü ağız dolusu
Körlüğe, köleliğe satılmışlığa karşı
Avuçların parça parça alnında taş yarası
Coplar sopalar mızraklar.**

**Ne ilkisin ne en sonuncusu
Hep bu yollardan geçtiler korkusuz
Kitaplara bırakıp adlarını
Kitaplara tertemiz anılara
Sayısız özgürlük erleri
Emekçiler, yürekli aydınlar**

**Hangisine yarı yolda kalmış diyebilirsin
Hangisi varamamış varacağı yere
Sil alnındakini elinin tersiyle
Kırılan dişlerini tükür
Bu toprak senin toprağın
Bu halk senin halkın
Bu dünya senin dünyan.**

Nasip İyem'in Sergisi

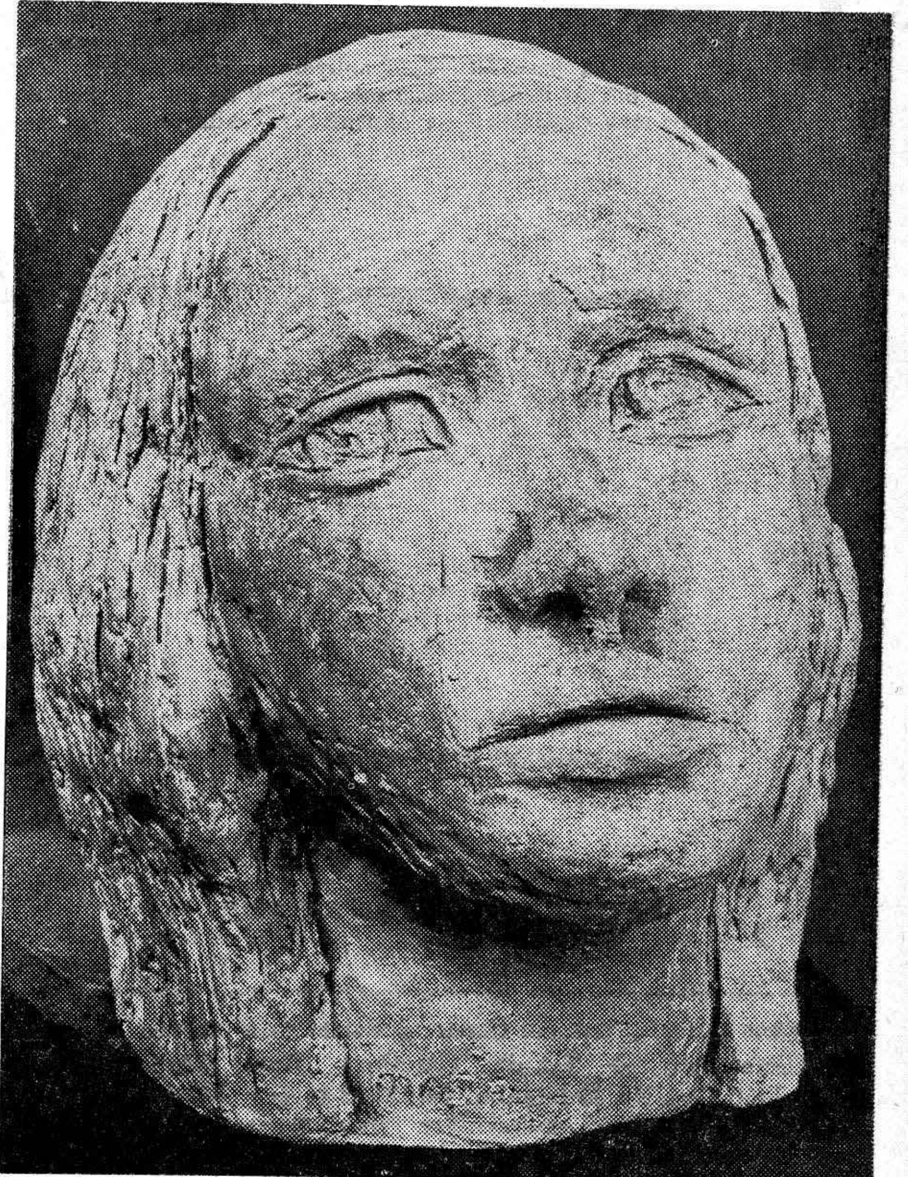
Tanınmış seramikçilerimizden Nasip İyem, 3 Mayıs 1968 günü Taksim Sanat Galerisinde bir sergi açtı. İyem'in kendi deyimiyle «Pişirilmiş Toprak» sergisi 15 Mayısa kadar (pazar hariç) hergün 14 - 19 arası açıktır. Bu sergiyle ilgili olarak Nasip İyem diyor ki :

«Benim toprakla olan çalışmalarımdaki tutumum, daha ilk bakışta görüldüğü üzere; kırmızı toprağı aşağı yukarı bir heykelci duyarlığı içinde ele alışımdır...

Ve çokluk kadın yüzlerinden yararlanarak, işlerime aradığım, istediğim deyişi — ifade — korum. Genellikle bu deyiş, Türk kadınının yaşamı üstünedir. Yaşanan gerçeğin kadın yüzüne sinen belirtileridir beni çeken... Tutkum bu oluyor.

Çalışırken, yereysel çömlekçi biçimlerinin tadından, Hitit ya da Selçuk kabartmalarının plâstiğine değin, bu toprağın yapıtlarına, işimi yaslamayı seviyorum.

Yaptıklarımla seyirciye : (bu Türkiyeli bir sanatçıdır.) dedirtmek mutluluğum oluyor...

NASİP İYEM

ÖLMEK Mİ ?

Muzaffer Arabul

**Yeniliyorum kendimi hep,
Tığ gibi oluyorum,
Durmadan ateş yaktım karanlıklarıma.**

**Yerlerimin altındaki cevher,
İnsanlığımın güzellikleri,
Kuşdemir, altın oluk.**

**Ey sonsuz aydınlık,
Tanrıların dolduramadığı yürek.
Sırt üstü uzanmış biri tâ doğuda,
Namlu göğsüne devrilmiş,
Avuçlarında yıldızlar,
Ölmek mi?
Güzel evliyaları çağın,
Çekip getirir sabahları hepinize.**

Gelecek Hafta Açıklıyoruz: Emperyalizmin Anadoluyu İşgal Plânları... İngiliz - Faransız Amerikan İşbirliği ve Yunan Saldırısı

BİR AÇIKGÖZLÜK ÖRNEĞİ: FANTA

Nizar ÖZKAYA

TÜRKİYE'DE BİR OYUN DAHA

Sabah, gazeteleri elinize aldığınız zaman derhal gözünüze tam bir sahife ilân çarpar. Bu ilân şöyle diyor: «Evet beklediğiniz FANTA şimdi İstanbul'da» ve kısa bir müddet sonra, evet beklediğimiz FATA İstanbul bayilerinde görülür.

Bir kaç gün içinde İstanbul'un bütün bayileri FANTA'yı buzdolaplarına doldurur. Halk bu ilânlar neticesinde FANTA'yı, şekeri — afiyetle yudumlar. Ne yalan söyleyelim ki biz de bunun tadına baktık. Baktık amma, bunun da bağını sorduk. Hani hepimizin bildiği bir atasözü vardır. «Üzümü ye, bağını sorma» atasözü, bu atasöz halka empoze ettirilerek halk arasında iyice tutunmuş bir sözdür. Halk üzümü yer, bağını sormayınca böyle rahat rahatta sömürülür.

Şimdi bu FANTA'nın bağını, bağın sahibinin kim olduğunu açıklıyalım.

FANTA bir nev'i renkli gazozdur. Bunun sahibi Amerikan tröstü olan Coca — Cola Company'dir.

Epey zamandan beri Türkiye'de çöreklenmiş olan Amerikan tröstü Coca — Cola Company bütün gücüyle Türkiye'de monopol olmaya çalışmaktadır. Nitekim tamamen Türk sermayeli olan Kocataş — Kola meşrubatını hemen hemen piyasada ezmiş durumdadır. Şimdi karşısında ikinci bir rakip olan Fruko vardır. Bunu da ezmek için Frukonun karşısına FANTA'yı imal etmiştir.

Coca — Cola Company FANTA meşrubatını çıkarmak için 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunundan faydalanarak, Yabancı Sermaye Komitesine başvurmuş ve üretime geçmek için izin istemiş ve her nasılsa bu izni koparabilmiştir. Bu iznin koparılmasında birçok dolaplar dönmüştür. Bu iznin muteber olması için Bakanlar Kurulunca onaylanması gerekir. Halbuki FANTA bu onaylamayı yapmadan üretime başlar. Bunun üzerine Sanayi Bakanı derhal harekete geçer ve Yabancı Sermaye Komitesinin FANTA ile ilgili kararına İktisadî Kurul nezdinde Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa aykırılık gerekçesiyle itiraz eder. Zira bu kanun memleketimize gelecek olan yabancı sermayenin bir takım esaslara uyma zorunluğunu koymuştur. Oysa FANTA bu kanunun hiç bir esasına uymamakta ve memleketimize hiç bir fayda temin etmemektedir. Bil'âkis bütün gücüyle sömürmektedir.

Yabancı sermayenin Türkiye'ye gelebilmesi için bazı esaslara uyması gerekir. Bu esaslar teknik techizat ve teknik getirmesi, memleket ham maddesini işlemesi ve üretilen malların ihraç edilebilir hale gelmesini sağlamasıdır.

Maliye, Sanayi ve Ticaret Bakanlarından meydana gelen İktisadî Kurul, Sanayi Bakanının bu haklı itirazını kabul etmiştir. Sorumlu kişilerle yaptığımız görüşmeler neticesinde bazı oyunları da öğrendik. Bunlardan bir tanesi Sanayi Bakanının İktisadî Kurul nezdinde yaptığı itiraz ve bu itirazın kabulü anında FANTA dosyasının kaybolmasıdır. Tam 15 gün süren arama ve taramadan sonra FANTA'nın dosyası bulunur. Bu gecikme FANTA'nın Yabancı Sermaye Komitesinden kopardığı izinle, Sanayi Bakanının itirazını yapıncaya kadar geçecek müddet içinde üretime geçmek için bir fırsattır.

Nitekim FANTA usulsüz bir şekilde üretime geçer ve piyasayı iyice doldurur. Şimdi Bakanlar Kurulu kaçan tavşanı yakalamaya çalışıyor. Maliye Bakanlığı tahkikat açmış neticeyi bekliyor. Ticaret Bakanlığı bu oyun karşısında ne yapacağını bilmiyor. Halk ise sömürüldüğünden habersiz FANTA'yı şeker-i afiyetle yudumluyor.

Bugün FANTA'yı kuran Amerikan şirketi Coca — Cola Company 100 bin dolar yabancı sermayenin iştirakiyle kurulmuş bir şirkettir. Bir buçuk yıl içinde Türk halkı sırtından tam 10 milyon lira kâr elde etmiştir. Şimdi FANTA'yı da açınca bu sömürü iki misline çıkacak ve Türkiye'de tekel haline gelecektir.

Türkiye'de cirit atan yalnız bu şirket değildir, bunun gibi daha birçok Amerikan şirketleri mevcuttur. Petrolünden madenine, madeninden renkli gazozuna kadar binbir türlü oyunlar oynamakta ve Türkiye'yi içten yıkmağa çalışmaktadırlar.

Bugün bütün emperyalist ülkeler az gelişmiş ülkeleri sömürmek ve onları kendilerine uydu bir açık pazar haline getirmek için her türlü oyunu oynamaktadırlar.

Kapitalist ve emperyalist ülkeler artık silâh gücüyle değil, bu türlü oyunlarla az gelişmiş ülkeleri fethetmekte ve oraya üslerini yerleştirerek rahatça çöreklenmektedir.

Sonuç olarak şunu belirtmek isterim ki Atatürk Türkiye'si komprador burjuvaların vasıtasıyla emperyalist ülkelerin haraç — mezat yeri haline gelmiş ve iktisadî bağımsızlığına en büyük darbe indirilmiştir.

Bunların cirit atması için meydanı boş bırakan devlet yöneticileri şüphesiz bunlardan sorumludur. Bu sorumlu kişiler mahkeme-i kübrada değil bu dünyada hesap vereceklerdir.

Emperyalist ülkelerin ülkemizde oynadıkları oyunlar artık gizlenemiyecektir. Zira bu ülkenin şerefli yazarları, düşünürleri oynanan bütün oyunların içyüzünü topluma açıklıyacaklardır.

Kıyım yok Öğretmen Savaşı Var

Sadık GÖKSU

Görevine haksız olarak son verilmesine dayanamayıp ölen annem Fatma Hanıma saygılarımla.

Düşünmek zor şey, onun için klişelere bayılıyoruz. Ama şu «Öğretmen Kıyımı» klişesinin yanlışlığını gelin bir gözden geçirelim:

Kıyım ne demektir? Kasap, et kıyar. En güzel de koyun etini kıyar. Ne demek yani? Öğretmen, bir kasabın önündeki koyuna mı benzetiliyor? Evet, ne yazık ki, bu Öğretmen Kıyımı deyimini ortaya atanlar gerçekten bir kasabı ve onun önünde koyun gibi kıyılan öğretmenler benzetmesini göz önünde bulundurmuşlardır.

Burada derhâl bir özür dilemek istiyorum. Bilindiği gibi Öğretmenler; Burjuva, ya da Proleter sınıflarından değil, Küçükburjuva aratabakalarındandırlar. Bu yazımı da ne yazık ki, pek az, hemen hemen yok denecek kadar az proteler, ya da köylü okuyacaktır. Bu yazıyı, büyük çoğunlukla aydın aratabakalar, küçükburjuvalar okuyacaktır. Onlardan özür dilerim. Onlar gerçekten içtenlikle bu Öğretmen Kıyımı deyimini kullanıyor ve benimsiyorlar.

«İyi ama, tuttu artık bu deyim!» deniyor. Bunu diyenler de aydın aratabakalardır. Evet, bu deyim aydın aratabakalar arasında pek güzel tutmuştur. Bunun neden böyle olduğunun bir tahlili yapılsa, şu Devrimcilik dâvamızda sosyal psikoloji yönünden çok ilgi çekici sonuçlar bulunacaktır.

Türkiye'nin bir aydın aratabakalar ülkesi olmadığını, bu deyimi savunanlara kimbilir kaçıncı defa söylemek gerekmektedir. Savaşın, Devrimin ne için olduğunu, anlaşılan alfabeden başlayarak bir daha konuşmak gerekiyor.

Ama bütün bu gereklilikler, Sosyal Sınıflar bilgisi bakımından hiç de şaşırtıcı değildir. Konu yaptığımız deyim, görüşü ne olursa olsun, öğretmen, doktor, memur, mühendis, avukat, subay vb. bütün bir Türkiye aydın aratabakalarının deyimidir. Sınıfsal bir görüşü dile getirmektedir. Bir tek deyimin üzerinde bu kadar duruşumuz da; onun Devrimle ilgili olması ve Devrime yaklaşan içten bir kadronun köklü tutum ve görüşlerini dile getirmesindendir.

Öğretmen Kıyımı yoktur, Öğretmenler Savaşı vardır. Konuyu ancak böyle doğru koyabiliriz.

Bugün bütün dünya ile birlikte Türkiye de; belli çekişmelerin, savaşların içindedir. Türkiye'de bu savaş, yakın geçmişe kadar İleri-Geri şeklinde konuyordu. Özellikle 27 Mayıs'tan bu yana, daha önce arka plânda kalan Sol-Sağ savaş biçimi ön plâna çıkmış bulunuyor. İşte Öğretmenler de, ötedenberi bu savaşın içinde belli tarihsel bir görevi yerine getirmektedirler.

Öğretmenler, en başta Köy Öğretmenleri, Enstitü çıkışlılar olmak üzere; «sürüncemeli», yaman bir devrim savaşı vermektedirler. Bu, geriye karşı ilerinin, sağa karşı solun, emperyaliste karşı milliyetçinin, karanlığa karşı aydınlığın savaşıdır.

Bilim de göstermektedir ki, karşı taraf yıkılmaya mahkûmdur. Hem de çok yakın bir gelecekte. Öyle, devrim savaşçısının karşısında kasap filân olabilecek durumu da yoktur. Kaldı ki, çok geçmiş zamanlarda Şeyh Bedrettin'in arkasından giden Ütopya yiğitleri bile «bize kıyılıyor» demediler, kendilerine bunu dedirtmediler. Giordano Bruno, kendisini yakılmaya mahkûm edenlere, «Bu kararı verirken asıl siz korkuyorsunuz!» diye gülerek karşılık verdi.

Bu tutum ve davranışlar, sanıldığı gibi Don Kişot'luktan filân değildir. Bu da; Bilimin ve Savaşın şaşmaz gereklerindendir. Bilime inananlar ve onun için savaşanlar böyle yaparlar. Kaldı ki, şurda burda yakalanan Nurcu vesairenin, durumlarını «Cihat başladı!» nidaları ile karşıladıklarını sık sık gazetelerde okumaktayız. Öğretmenler bunlardan elbette daha dâva sahibi ülkücülerdir. Onlar kıyım sözünü elbette bilim ve savaş bakımından kabul etmiyeceklerdir.

Bu ülkede aydından başka kıyılan yok mu? Karşı tarafın bir aydın düşmanlığını sömürdüğü düşünülürse, bu tutumun ne kadar yanlış ve zararlı olduğu daha iyi anlaşılır. Bu ülkede yüzyıllardanberi köy ve şehir emekçilerine kıyılmaktadır ve aydın aratabakaların durumu herhâlde bunların durumundan daha iyidir.

Öğretmen Kıyımı dendikçe emekçiler bu feryatların belli bir savaş için değil de üç beş memurun canı azizi için koparıldığını sanmaktadır, eşraf da konuyu bu şekilde işlemekte elbette yarar görmektedir. Aydın - Halk ayrımı sürüp gitmektedir.

İşte onun için; Öğretmen Kıyımı yoktur ve Öğretmenlerin Düzen Değişikliği Savaşı vardır.

İADE

1.

Türkiye İşçi Partisi, Türkiye'nin menfaatlerini Amerika ve Rusya'yı aynı uzaklıkta tutan bağımsız bir dış politika izlemekte gören bir parti olarak, bu açıklamayı ne şekilde anladığını zabıtlara geçirttiği şu müdahale ile de belirtmişti.

«Biz bu paragrafı şöyle anlıyoruz: Akdeniz'de Sovyet donanmasının mevcudiyeti de şayanı arzu değildir. O da Akdeniz'den çekilmeliidr. Bunun şartı, 6. Filo'nun ve diğer Amerikan askerî güçlerinin Akdeniz'den çekilmesidir. TİP, evvelce de ifade ettiğimiz üzere, bloklar dışı kalma lehindedir ve emniyetini askerî blokların kuvvet dengesinde değil, blokların lâğvedilmesinde ve Akdeniz'den çekilmesinde bulur.»

TİP'in tutumu açıkça ortadaydı. Amerikan donanmasına da, Sovyet donanmasına da hayır diyordu.

ANT 23.4.1968

2.

Hangisine inanalım?

O mahut konferanstan sonra TİP'in, Akdeniz'deki Rus filosunun meskût geçilerek yalnız Amerikan filosunun protesto edilmesi kararına iştirak ettiği ortaya çıkmıştır. TİP'in istediği şudur: Yalnız Amerikan filosu Akdeniz'den uzaklaşsın! Defolsun gitsin! Sovyet filoları da Akdeniz'de istediği gibi cirit atsın!.

MÜMTAZ FAİK FENİK
(Son Havadis 23.4.1968)

. . . TİP mümessilleri, bu görüşe, Sovyet Donanması'nın da Akdeniz'den uzaklaşması gerektiği şerhi ile katılıyordu . . . . Anti emperyalist savaşların başarıya ulaşmasında sosyalist ülkelerle her nevi yardım ve dayanışma zorunluluğu düşünüldüğünde bu şerh ortanın solu dış politikasının bile rahatça Sağına düşebilir.

TÜRK SOLU
(23.4.1968)

ANT 30.4.1968

3.

SİZ GENE MÜMTAZ FAİK'E İNANIN

TÜRK SOLU — Haftalık Gazete ★ Sahibi Şerif Tekben ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ahmet Say ★ Teknik Yönetim: Bora Gözen ★ İdare yeri ve abone adresi: Babıâli Cad. No. 29 İstanbul Tel: 27 39 61 ★ Ankara Temsilciliği: Meşrutiyet Cad. Altın Han No. 17 ★ Dizgi ve baskı: Son Telgraf Matbaası, İstanbul. Tel.: 27 54 12 ★ İstanbul dağıtımı: Fuat Büte, Tel.: 27 89 49 ★ Ankara dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi ★ Ege Bölgesi Dağıtımı: Orhan Özşişman, İzmir, Anadolu dağıtımı: Sabri Özakar, İstanbul Tel.: 27 23 68 ★ Yıllık abonesi: Yurt içi: 20 TL. Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: 150 TL. İlân santimi 20 TL. Yayın ilânları yüzde elli indirimlidir.